

84 (59)
068

Азиза Орнинов

УМР МАНЗИЛЛАРИ

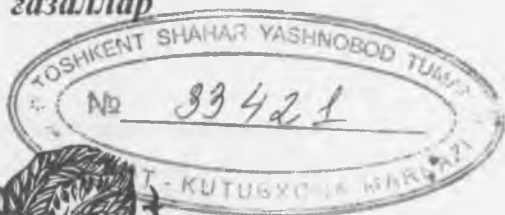
84(59)	5596
068	Дмитов А
Умр манзиллари	
2014	70000
№ 906	18.10

84 (54)
068

Абдулла Орипов

УМР МАНЗИЛЛАРИ

*Шеърлар, шеърий трактат,
газаллар*

УЎК: 821.512.133-1

КБК: 84(5Ў)6

О-68

Бугун биз жаҳонда тобора чуқурлашиб бораётган глобаллашув жараёнининг инсон руҳияти, фикрлаш тарзи, узаро муносабатларига таъсирини куришимиз, ҳис этишимиз мумкин. Ана шундай шиддатли, мураккаб даврда қалб бутунлигини, маънавият сарчашмалари софлигини асраб қолишнинг аҳамияти беқиёсдир. Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Абдулла Ориповнинг қўлингиздаги янги тўпламида жамланган, кейинги икки-уч йилда турли вазиятларда, саёҳатлар ва сафарларда ёзилган шеърлари, «Ранглар ва оҳанглар» шеърый трактати ва ғазалларида ана шу жараённи таҳлилу тадқиқ этиш, фалсафий-поэтик идрок этиш асосий уринда туради.

Нашрга тайёрловчи:
Дониёр Бегимқулов

Орипов, Абдулла.

О-68

Умр манзиллари: шеърлар, шеърый трактат, ғазаллар / А. Орипов. — Тошкент: «Маънавият», 2014. — 152 б.

УЎК: 821.512.133-1

КБК: 84(5Ў)6

О 4702620204-04
М25(04)-14

ISBN 978-9943-04-229-2

© «Маънавият», 2014

ШЕЪРЛАР

ҲАЁТ

Отам ўйга чўмиб дерди доимо:
– Болам, феъли торлик бу ҳам бир завол.
Кенг бўл, оёқларинг орасидан то
Ўтиб кета олсин туя бемалол.

Умрим йўлларида кўрдим кўп зотни,
Отам айтганидек улуғвор, юксак.
Улар ўргатдилар менга ҳаётни
Не-не синовларда ибрат ва ўрнак.

Комил бўлолмадик афсус кўп замон,
Хатолар, ўкинчлар юрди сафма-саф.
Бағри кенг инсонлар ўзи бир томон,
Бадбин кимсалар ҳам бўлди бир тараф.

Тавба эшиклари очик ҳар маҳал,
Шу қадар кенг эрур Аллоҳ даргоҳи.
Эгам-ку кечиргай, лекин даставвал,
Инсонга оиддир Инсон гуноҳи.

Отамнинг гапларин эсласам гоҳо
Ўтар кўз оддимдан гуялар, отлар.
Улар учрамади менга, ажабо,
Кўпроқ дуч келишди майда жонзотлар.

2012 йил 4 февраль

АЖР

Ёмон тушлар кўрсанг,
Босинқирасанг,
«Алҳамду»ни айтгин,
Қочади шайтон.
Фалақда нисбангни
Ўйлаб қарасанг,
Сен ҳам ҳазилакам
Эмассан, Инсон!
Сени яратганди
Аслида Аллоҳ,
Бош бўласан, дея
Фаришталарга.
Лекин тинч юрмадинг
Аршда ҳам, эвоҳ,
Аралашиб қолдинг
Ҳар хил ишларга.
Аллоҳнинг қошида
Бўлсанг ҳам иқрор.
Ажрингни гоҳ узиб,
Узолмагансан.
Кечирмайин, деса
Ибодатинг бор,
Кечирайин, деса
Тузалмагансан.

2012 йил 14 февраль

МАШРАБ

Энагаси алла айтар Машрабга боз-боз:
– Катта бўлсанг хон бўласан, аллаё алла.
Уша заҳот эшитилар бешиқдан овоз:
– Алдаё алда...

2012 йил 12 июнь

ЎЗИНГНИКИДИР

Тенги йўқ бойликдир дўсту ёр, ўртоқ,
Севги, муҳаббат ҳам жўн бир гап эмас.
Аччиқ ҳақиқатни унутма бироқ,
Ҳеч кимса сен учун олмагай нафас.

Инсонлар ичида сен ҳам бир инсон,
Дунёда кўрганинг кўзингникидир.
Сен учун ҳеч кимса бермагайдир жон,
Сўнги нафасинг ҳам ўзингникидир.

2012 йил 9 август

НАВОИЙ КЎЧАСИ

Одамларга ўхшар кўчалар ҳам гоҳ,
Номи бор, тақдири, шон-шуҳрати бор.
Бири Ўрдагоҳдир, бири саждагоҳ,
Бирида миллатнинг қадри барқарор.

Навоий кўчаси – Тошкентим фаҳри,
Илму фан шаҳрининг пок сийнаси дир.
Бу кўча чўнг тарих, маърифат наҳри,
Ўзбек зиёлисин ойинаси дир.

Навқирон йилларим ўтган ушбу ер,
Ёддан чиқармиди бетакрор онлар.
Юрган бу йўлларда Ойбек, Миртемир,
Олим Хўжаевлар, Шукур Бурхонлар...

Ҳар бири Ватанга суюкли сиймо
Ўчмагай улардан қолган из, қадам.
Сафларда Алишер бўлса ҳам пешво,
Лекин тап тортмасди мажиддинлар ҳам.

Афсус қанча зотлар ҳасратда ўтди,
Чалди оёғидан ёвузлик қаттол.
Юртим ҳурриятнинг муждасин кутди,
Меъморини кутган шаҳарлар мисол.

Биз бу кун етишдик ҳур замонага,
Бу манзил гавжумдир кеча-кундузи.
Боқаман, муҳташам кутубхонага
Ташриф буюргандек Навоий ўзи.

2012 йил, сентябрь

АРҒУВОН

Боғимга эккандим тўрт туп арғувон,
Вақт утиб навқирон бўлди ниҳоллар.
Дерсиз: – Нимасига бўласиз ҳайрон,
Тегрангизда кўп-кў тераклар, толлар.

Шоён қувонч бергай яшиллик бари,
Янтоқ шакари ҳам болдан кам эмас.
Лекин арғувонга боққаним сари
Дилимда ортади ҳайрат ва ҳавас.

Ахир, кўз ўнгимда улғайди ниҳол,
Нега гурурланмай, эккан мен ўзим.
Балки не оғочлар топгайдир завол,
Буларнинг умри-чи, жуда ҳам узун.

Бир куни менинг ҳам тинар қонларим,
У ёғи не кечар? Мавҳумдир бизга.
Менинг шу азамат арғувонларим
Ҳали киргайдирлар неча бир юзга.

Довул урмаса бас, кесмасалар бас,
Бўй сочиб, ҳамиша гуркираб тургай.
Қанча юракларда кўзгатиб ҳавас,
Келажак кунларнинг жамолин кўргай.

2012 йил, сентябрь

САЙЁҲЛАР

Бориб қолсангиз гар айланиб ногоҳ
«Лабиҳовуз»гами, «Ичанқалъа»га.
Ажиб манзарага бўлгайсиз гувоҳ,
Ғалати фикрлар келар каллага.

Ёши тўқсонларни қоралаб қолган
Чол-кампир сайёҳлар бунда оз эмас.
Бири минорани суратга олган,
Бири чўгирмага қўйибди ҳавас.

Эртанинг ташвиши чулғаб мияни
Йўлнинг харажати босса елкадан.
Ким ташлаб чиқарди Олмонияни,
Ким келиб-кетарди Америкадан?!

Саёҳат ҳисси ҳам камёбдир анча,
Бир бор кўрмагунча кўнгил ҳеч тўлмас.
Юксак ҳаёлларга берилма қанча,
Бу ҳолни шунчаки изоҳлаб бўлмас.

Ҳисоб-китоб қилгай улар ҳар ёқни,
Ўзбекнинг одатин билиб-билмаган.
Кампир эшитмаган «тўққиз товоқ»ни
Чол ҳам куёвига сарпо қилмаган.

2012 йил, сентябрь

КЕЛИН-КУЁВЛАРГА

Тангрим, ёрлақагин шу икки ёшни,
Мустаҳкам оила, тинчлик замон бергин.
Фарзандлар ато эт – ойли, қуёшли,
Қарчиғай кўзликю булбул забон бергин.

2012 йил 19 октябрь

САНЪАТКОР

*Маишхур актёр Зикир
Муҳаммаджонов хотирасига*

Бир инсон эди у хоксор, мухтарам,
Мен шуҳрат пойида, у-чи аршида.
Кездик юртимизни кадам-бақадам,
Гоҳ Тошкент, гоҳ Нукус, гоҳо Қаршида.

Санъаткор зот эди, актёр эди у,
Юзлаб қиёфага кирган бир ўзи.
Осонми кечалар ҳатто беуйку
Лафзингдан янграса сахнанинг сузи.

Тонгдан яёв кезиб қайтса даврага,
Улуғбек Мирзо деб қадрлардик гоҳ.
Ҳеч қандай тақаллуф тушмас орага,
Боқсак сузлаб турар Бойқаро ногоҳ.

Берсин актёрларнинг жонига тўзим,
Ўзлари содда-ю, роллари жумбоқ.
Ўзгартиб юборар ҳаттоки кўзин,
Ҳа, санъат боқийдир, санъат умрзоқ.

Кўнгил узмади ҳеч шеърдан, баётдан,
Теран туйғуларга тўлиб ўтди у.
Саҳна ўзга дунё, лекин ҳаётдан
Зикир Муҳаммаджон бўлиб ўтди у.

2012 йил 4 декабрь

ТАЖРИБА

Бошқа ёқдан,
Ўзга дунёдан
Келиб қолган жонзот эмасман.
Мен ўзимни тоғдан, дарёдан
Ё қушлардан фарқли демасман.

Тиним билмай шамол ғувиллар,
Очилади гуллар ҳам қийғос.
Ёмгир ёғар, бўри увиллар,
Фақат номим инсондир, холос.

Тажрибангга қўшиб мени ҳам
Изоҳ қилдинг ўз бисотингга.
(Керак бўлиб қолдимми, қайдам,
Аллақандай машғулотингга.)

Ижодхонанг пучмоқларида
Қолиб кетмай, этма фаромуш.
Осмонларинг қучоқларида
Ана, ахир, учиб юрар қуш.

Шамоллар ҳам кезар хаёлдай,
Оқиб ётар дарёлар далли.
Нафас олай мен ҳам шамолдай,
Жилға бўлиб оқай, ақалли.

Сенинг буюк дарсхонанг ичра
Қуёш чиқиб, айланади ер.
Йуқ булишни истамам сира,
Яшаб юрай, Эгам, рухсат бер.

2012 йил 8 декабрь

ҚУШ

Куз келганда,
Қаҳратон қиш заҳрини сезиб,
Нима қилсин, жон қадрига етади қушлар.
Ва қадрдон ошёнидан қанотин узиб,
Олис, илиқ диёрларга кетади қушлар.

Мутлақ ўзга режа бордир қарға, захчада
Улар учун барибирдир ёзим ё қишим.
Сенга жонинг керакмасми, хануз боғчада
Деразамга қараб сайраб турасан қушим.

2012 йил 24 декабрь

ТУРНАЛАР

Баҳор келганида яшнаб Қўнғиртов
Пода ўтлар эди этакларида.
Уфққа чўзилган ям-яшил яйлов
Учрамас жаннатнинг эртакларида.

Билмадим, Ҳиндистон томонлардан ё
Намоён бўларди кўкда бир чизиқ.
«Қуре, қуре» деган олис бир садо,
Бир овоз келарди узиқ ва чўзиқ.

Улар турналардир, пастлаб ногаҳон
Қир узра учарди сассиз, айланиб.
Гўё ўрганарди борлиқни обдон,
Қўнмоққа жой излар гўё шайланиб.

Пода ўтлаб юрар сокин, беозор,
Осмон ҳам беғубор, яйлов саришта.
Турналар қўнарди, мисли фусункор
Ҳарир қўйлак кийган зийрак фаришта.

Еру осмонларнинг шавқини туйиб,
Жонзотлар кезарди ҳур ва мулойим.
Шундоқ манзарани яратиб қўйиб,
Томоша қиларди ўзи, Худойим.

2012 йил 25 декабрь

ТАШХИС

Бир кимса бор эди,
Таёқ ютгандай,
Тик қомат, эгилмас, доим мағрур, жим.
Гуёки бор дунё хизматида шай,
Ҳеч кимса билмасди, сирли зот бу ким?

Чунтагини қоқсанг чиқмас ҳеч вақо,
Йуқ унда мартаба, бирор мансаб ҳам.
Айтсанг латифанга қилмасди парво,
Таъсир этмас эди на шодлик, на ғам.

Бир кун тегди унинг боши ёстикқа,
Жам бўлди қошида қанча шифокор.
Лекин келмадилар бирор тасдиққа,
Қандай касалликка бўлмиш у дучор?

Шу пайт маҳалладан қўшни оқсоқол
Кирдию даврага қўнди некбинлик.
У деди: — Қўрқмангиз, билурман алҳол,
Бу касалнинг оти оддий — Худбинлик!

... Э воҳ, Яратганнинг марҳамати кўп,
Кўпдир шиквалари, ғами, хандаси.
Эксанг эл қатори қўкаргайдир чўп,
Унутмасин экан буни бандаси...

2013 йил 7 январь

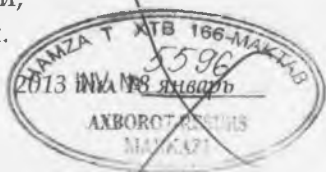
АЁЛ МАДҲИ

Дунёга келтирдинг – онамсан,
Мен учун тенги йўқ оламсан.
Ёритдинг ҳамиша йўлимни,
Севиқли қизимсан — боламсан.
Бормикан сендайин иболи,
Ўзбекнинг фаришта аёли.

Темурбек ёнида Бибихон,
Пойингга сочилди қаҳкашон.
Гоҳида анордек эзилдинг,
Нодира бўлиб гоҳ бағринг қон.
Ниятинг авлодлар камоли,
Ўзбекнинг фаришта аёли.

Момосан, Атода ҳаққинг бор,
Бу гузал дунёда ҳаққинг бор.
Ватан деб жангга ҳам кирган сен,
Ёд этса, дуода ҳаққинг бор.
От сурдинг Тумарис мисоли,
Ўзбекнинг фаришта аёли.

Сен озод замонга етишдинг,
Хур, обод давронга етишдинг.
Фарзандлар юлдуздек парвона,
Минг йиллик армонга етишдинг.
Эл-юртим, оилам жамоли,
Ўзбекнинг фаришта аёли.

ТАРАҚҚИЁТ

Ҳали баҳор календарда курсатмаган юз,
Ҳали пўстин ичида ҳам жунжикар одам.
Ҳали момик қор остида ухлар дала-туз,
Бирдан Сурхон томонларда гул очар бодом.

Балки кимдир ҳовлисида шу зум, шу соат,
Мойлаб ётар эски, шалоқ аравасини.
Худди шу он қайлардадир битта азамат
Кашф айлайди мотоцикл кажавасини.

Қай бир ҳофиз ҳавас қўзғаб ошналарида
Сайраб ётар базмларда сулаги оқиб.
Кимдир эса Италия саҳналарида
Қўшиқ айтар миллионларнинг юрагин ёқиб.

Қайда эса йўқсилгина битта ҳаваскор
Шеър ёзади, мақтовларни уйламас гарчанд.
Лекин шу дам ороланиб бир шоир номдор
Китоблари рўйхатини санаш билан банд.

Йўқолмагай, бадар кетмас кашфу ихтиро,
Униб-ўсгай балки Худо назар солганлар.
Тараққиёт йули шундай, пайт келса аммо
Улар бизнинг шогирдимиз дейди қолганлар.

2013 йил 21 январь

ҒУНЧА

Муҳаббат роҳига кирдим,
Бу йўлдан қайта билмасман,
Муҳаббатсиз халойиққа
Боқиб парво ҳам қилмасман.
Лекин сен ғунчадекдурсан,
Очилгайсан атир пуркаб,
Шу боис қўрқадирман,
Сенга сиррим айта билмасман.

2013 йил 21 январь

КҮНГИЛ МУЛКИ

Адиба жиянимга

Шеърингда кемтик бор, дединг Адиба,
Ўзинг айт, дунёда бутун нима бор?
«Калта Минор» каби кўркам обида
Кемтик орзулардан эмасми ёдгор?

Бобонг билан момонг юз йилча яшаб,
Дунёнинг таомин саралаб ўтди.
Лекин тишсиз қолгач, гўдакка ўхшаб
Бир қултум сувни ҳам амаллаб ютди.

Кимдадир бойлик бор, камлик билмагай,
Лекин умри ўтар — тирноқнинг зори.
Мансаб дегани ҳам вафо қилмагай,
Вафо қилмагандек кимнингдир ёри.

Тақдир кемтиклиги — қилмиш-қидирмиш,
Оби ҳаёт гоҳи аччиқ ва тахир.
Эсла, Улуғбекни ўғли ўлдирмиш,
Бир кам деганлар-ку дунёни, ахир.

Шеър – улуғ ҳодисот, у кўнгил мулки,
Бағрида неча байт, дostonларим бор.
Шеърни кемтик ёзсам айблама, чунки
Туйнуқдан кўринар армонларим бор!

2013 йил 17 февраль

ХАТОЛИК

Хато утди мендан,
Буни сунг билдим.
Пушаймон тошини
Бўйнимга илдим.
Билган одамимни
Унутиб қўйиб,
Билмаган шайтонга
Яхшилик қилдим.

2013 йил 19 февраль

ҲАМДАРДЛИК

Жуда ачинаман сенга, биродар,
Ахир, байрамингдан этганман жудо.
Эркинликни кутган маҳбусдан баттар,
Бир кунни кутасан бардошинг адо.

Сенга ёқавермас, кўкдаги қуёш –
Бошқалар учун ҳам чарақлаб турса.
Сенга ёқавермас, ким кутариб бош,
Кун кўрса, манглайи ярақлаб турса.

Бу қандай гап дейсан, ўзи худойим
Қандайдир кимсанинг бўлса дояси.
Чироқлар ёритса йўлларин доим,
Ҳатто қуюқ бўлса тушган сояси.

Гарчи тўрт мучанг соғ, оёқ-қўлинг бут,
Еганинг ичинга тушмагай аммо.
Олам гузаллигин этгансан унут,
Қалбингга ин қурмиш кин – қора бало.

Тузалмас бир дардга маҳкумсан, шурлик,
Менинг шодликларим сенинг учун ғам.
Кўз юмсам, кўзларинг бўлгайдир нурлик,
Ўша кун сен учун энг катта байрам.

2013 йил

МУЪЖИЗА

Қай бир инсонлар бор,
Ўзи ўтса ҳам,
Бус-бутун қолдиргай номусин, орин.
Бундайлар ортига боқиб сўнгги дам
Кесиб кетмагайлар эккан чинорин.

Бундайлар ўзига сағана ясаб,
Ўзга саройларни бузиб ташламас.
Фоний шу дунёда иймонли яшаб,
Изида айттулик номи қолса, бас.

Асрий қафасни-чи бузмоқлик авло,
Элни озод этиб кишан — кулфатдан.
Тарихда бузғунчи сўзини аммо
Ўчириб ташласа бўлғай луғатдан.

Қўлингда кўчатинг, эк уни, ўғлон,
Кошона барпо эт, пойингда ғишт бор.
Дейман, боғларингни босмасин хазон,
Дейман, қасрларинг турсин устувор.

Мен-чи, кўнгил деган бир Ватан қурдим,
Муъжиза атадим оддий гўшани.
Уни бўронлардан қуриқлаб турдим,
Тўфон йиқитмасин, дедим ўшани.

2013 йил 11 март

БИНАФША

Ҳали қор остида ухларди Дурмон,
Ҳали тарк этмаган изгирин буткул,
Худди календарни ўқигансимон
Боғимда бинафша очиб қолди гул.
Ҳаёт қонунлари бузилмас ҳаргиз,
У асло режасин ўзгартирмагай.
Шу нозик бинафша, шу маъсума қиз
Қиш билан, қор билан курашмоққа шай.

2013 йил, март

ЕВРОПА

Муҳаббат аталмиш бир ҳис бор эди,
Уни деб қавмлар бир-бирин еган.
Жульетта исми бир қиз бор эди,
Бир йигит бор эди Ромео деган.

Бор эди муҳаббат аталмиш қўрғон,
Учиб киролмасди чивин ҳам ҳатто,
Совгасин Ягонинг қўлида қўрган,
Буғиб қўя қолган жуфтин Отелло.

Энди бу юртларда дунё тескари,
Муҳаббат ҳислари бадар кетганлар.
Жаннатни мадҳ этиб юрганлар бари
Жаҳаннам комига бориб етганлар.

Хўроз хўроз билан ўтказса тўйин,
Буқалар буқа деб ипини узса.
Бу қандай томоша, бу қандай ўйин,
Сигирлар сигирга кўзини сузса.

Инсон мукаррамдир, унутма асло,
Шайнига ёмон гап тўқима, болам.
Бу шеърни бир ўзинг ўқидинг, аммо
Ўқима бировга, ўқима, болам.

2013 йил, март

ҚИЗИҚ

Кимдир масаллиқни
Қозонга солиб,
Ўт ёқиб, югуриб,
Озар ва тузар.
Кимдир ухлаб-ухлаб,
Керишиб олиб,
Тайёр бўлган ошга
Қулини чузар.

2013 йил, март

УСТОЗ МИРТЕМИР САБОҚЛАРИ

Устоз Миртемирни эслайман ҳануз,
Раҳмдил, бағри кенг, аёвли, танги.
Юз бор қаламида қайраларди сўз,
Юз бор узгарарди шеърнинг ҳар банди.

Мулойим боқарди Устоз доимо,
Теграсида бизлар – узоқ-яқинлар:
Қаршидан, Нукусдан, Сирдарёдан ё
Хоразмдан келган ўсмир оқинлар.

– Ишланг, – дерди Устоз, – шеър бўлсин равон,
Меҳнатдан қочмасин ижодкор халқи.
Лекин камситмасди бизни ҳеч қачон,
Устоз шунинг учун Устоздир, балки.

2013 йил 23 март

ХАТНА

Набирам Мироншоҳга

Хонадон йиғилган,
Ҳамма шод, мамнун,
Ажиб ҳис чулғаган дилни — кўнгилни.
Ипак кўрпачага ётқизиб бугун
Хатна қилишади митти уғилни.

Бу ҳол малол келмас, ахир, ҳеч кимга,
Яна кўпаяди битта мусулмон.
Лекин, тегманг дея менинг мулкимга,
Тўшақда дод солар кичкинтой инсон.

2013 йил 1 май

ТАБИБ

Табиб Равшанбек Тешабоевга

Бойлик тилай десам агарда сенга
Давлатинг узингга етгудек бордир.
Меросий табибсан, муолажангга
Не-не боёнлар ҳам муҳтождир, зордир.

Исминг ҳам Равшанбек, зехнингни ҳар зум
Равшан қилиб турсин Ўзи — Худойим.
Сенга мана булдир тилагим, сўзим:
Элу юрт дуосин олиб юр доим.

2013 йил 4 май

НАЖОТ

Асли жумбоқ билан туликдир дунё,
Гоҳи пайт ўзимча уйга толаман.
Сиру синоатин билмасман, аммо
Қай бир мазмунларин илгаб қоламан.

Ахир қадамжодир заминнинг ярми,
Мудом гавжум улар, қолмас безга.
Бунинг боиси не? Англаб бўларми?
Борлиқ йўқлик сари талпинар, нега?

Қақшаган Қоратов бағрида ниҳон
Султон Вайс гумбази кўринар элас.
Одамлар ўрлайди фақат у томон,
Лекин, нега сенинг томингга эмас?

Турон саҳросининг якто гавҳари
Ҳазрат Яссавийга кўз тикар очун.
Халойиқ ошиқар фақат у сари,
Сенинг томорқангга келишмас, нечун?

Олис коинотнинг пучмоқларида
Ғолиблик ҳиссини гуйгайдир Инсон.
Лекин савол чикса учоқларида
Азиз-авлиёсин эслар бегумон.

Чала тушига ҳам ишонмоққа шай,
Одам боласининг шулдир аҳволи.
Сувлоққа югурган ташна оҳудай,
Тўрвасини кўрган тулпор мисоли.

Беморни оғриклар илондек чақар
Уйқу йўқ тунлари кошонасида.
Черковига кириб шам қўйиб чиқар,
Юкунар масжиднинг остонасида.

Ҳа, нажот кутар у, мадад истайди,
Ахтарар эзгулик нишонасини.
Топса, уша ёққа отин қистайди,
Уша жойга урар пешонасини.

2013 йил 23 май

ТИНЧЛИК

Самолёт гувиллар,
Йўловчилар то
Интиқ манзилига тезроқ етсин деб.
Сариосиёлик табаррук момо,
Кулча жўнатади менга, есин деб.

Учқур поездларга йўл очмоқ учун
Фарҳодлар қупорар Бесутун тоғин.
Ширин қиз исирға тақмасин нечун,
Тешурлар унинг ҳам жажжи қулоғин.

Буюк ҳодисалар, оний лаҳзалар,
Йўлбарсу оҳулар ёнма-ён бунда.
Чарх урар миллатлар, тиллар, лаҳжалар,
Қитъалар қоришиқ улкан қуюнда.

Сира ажабланма ва бўлма диққат,
Кимдир уйга толиб, ким яйраб кулса.
Буларнинг барчаси уринли, фақат
Ватанинг тинч бўлса, юртинг тинч бўлса!

2013 йил 29 май

УМР МАНЗИЛЛАРИ

Сени кутар энди ўзга манзиллар,
У олис ёшлигинг ўтди туш каби.
Бир-бир гойиб бўлди қарчиғай йиллар,
Инига қайтмаган овчи қуш каби.

Набиранг қайсидир, шогирд қайсидир,
Бормисан уларнинг ғояларида.
Балки ором олиб ётмоқ пайтидир
Эккан ниҳолларинг сояларида.

Буюк шиддат билан ўзгарган даврон
Эслаб қўярмикан каломларингни.
Бир зумда «юлдуз»га айланган ўғлон
Ерда қолдирмасми саломларингни.

Гоҳо монанд бўлар оғу билан қанд,
Гоҳо аралашдир иззат ва қўрқув.
Оёқдан қолсанг гар, бетаъма фарзанд
Ич, деб узатарми бир пиёла сув.

Руёбга чиқарми ўйлаганларинг,
Ҳориган руҳингга ким бўлур дармон.
Ҳозирча сенинг бу сўйлаганларинг
Кимгадир насибдир, кимгадир армон.

2013 йил 2 июнь

НАФС

Очкўзни инсофга келтирмоқ учун
Кор қилар на танбеҳ, на бирор жазо.
Ақчага бойласанг чилвирнинг учин
Ўзини осгайдир шу зум, шу асно.

Ўйларсиз, ниҳоят ечилди жумбоқ,
Очкўзнинг хумори буткул босилган.
Ақчанинг жарангин эшитса бироқ
Қайтадан тирилгай ўша осилган.

2013 йил 10 июнь

МАЙДАНАК

Осмонга учмоқни орзу қиласан,
Ғалвали заминга бўлолмадинг эл.
Фазогир эмассан, буни биласан,
Яхшиси, оғайни, Майданакка кел.

Бунда коинотнинг ҳарамларига
Сен ҳам дурбин билан солгайсан назар.
Миллярд чақиримми, ундан нарига
Хоҳласанг бир зумда йўллайсан хабар.

Ана, тонг юлдузи – Зухро нурафшон,
Дур такиб олибди оппоқ бўйнига.
Оймомо пойлайди тун бўйи гирён,
Кириб кетмасин деб Ернинг қўйнига.

Сомончи йўлида гафлатда қолиб,
Молидан айрилган Миррихга боқ-чи.
Бир сурув эчкини оддига солиб,
Чангитиб кетмоқда Егти қароқчи.

Юлдузлар ҳаёти ғоятда қизиқ,
Яшарлар самовий парвозни кўзлаб.
Бири куйлайвериб кетгандир қизиб,
Бири тинглайвериб қотгандир музлаб.

Ана, кометалар баайни учқун,
Балки дўст ахтариб кезишар улар.
Балки излаганин топишар бир кун,
Балки бирор шаҳар устига қулар.

Энди жиддий туриб бу ёнга қара,
Фалакда кўринар иккита оқ қанд.
Бири «Ўзбекистон» деган сайёра,
Бировининг эса номи – «Самарқанд».

Мана шу томоша етар сен учун,
Агар мағиз бўлсанг, олам бир данак.
Ҳис эт Улуғбекни, хаёлнинг кучин,
Парвоз майдонидир сенга Майданак!

2013 йил 16 июнь

ОҚ ОТ

Навоий «Хамса»ни тугатди ёзиб,
Қутлашга йиғилди аркони давлат.
Бойқаро айрича ҳурмат қургазиб,
Оқ отин минишга айлади даъват.

Лекин узр, деди шоири даврон,
Эҳтимол, бу ҳолни кибр деб билди.
Шунда секингина лутф этди Султон:
– Буни отнинг ўзи илтимос қилди.

2013 йил 17 июнь

ҚИЁМАТ АЛОМАТЛАРИ

Жамики дарёлар оқиб тескари,
Илондек ўрмалар чўққилар томон.
Ер қаърига кириб бургутлар бари,
Парвоз қила бошлар каламуш, юмрон.

Идрок одамларни буткул тарк этган,
Гудаклар кўзида ёввойи бир ҳис.
Авлиёлар қўкка бош олиб кетган,
Ҳукмини ўтказар ҳар қайда Иблис.

2013 йил 21 июнь

ЎЗБЕГУ ҚОРАҚАЛПОҚ

Ўзбек, қорақалпоқ бир халқ деб турсам,
Ахтариб юрмагин гап синчисини.
Биринчи аксамни Тошкентда урсам,
Нукусда ураман иккинчисини.

2013 йил 24 июнь

САВҚИ ТАБИЙИ

Отам кўз юмганча суларди хаёл,
Гуё бизлар билан йўқдек ҳеч дарди.
Ва лекин рўзғорда не гап, не аҳвол
Билиб ётарди.

Доно ака деган муаллимимиз
Чиндан доно эди ва чиндан ҳам дов.
Дарсга тайёرمىзми ёки йўқми биз
Айтарди дарров.

Шундоқ шифокор ҳам учрайди гоҳо,
Унга зарур эмас рентгеннинг қайди.
Сени нима қийнар? Сурамай ҳатто
Дарҳол пайқайди.

Тушуниш мумкиндир буларнинг барин,
Ҳар ҳолда шамоли ўтар олдиндан.
Лекин оғир экан ҳаёт зарбаларин
Сезсанг олдиндан.

2013 йил 2 июль

ТОМОША

Дунёда ёмон деб аталмоқ учун
Бировга ёмонлик қилиш шарт эмас.
Яхши дейишлари учун ва лекин
Амал курсинг билан ақчанг бўлса, бас.

Балки Ҳақ Инсоннинг тарҳин қурганда
Муглақ етукликни қилмаган гаров.
Гамлет монологин ўқиб турганда
Шекспир номини эсламас биров.

Гоҳида миш-мишлар отига миниб,
Чопади не зотлар ер юзи бўйлаб.
Қай мўмин бир кунда юз бор юкуниб
Бир ҳадис шарҳини айтолмас уйлаб.

Ҳинду тарафларда учратдим қўп бор,
Сигирнинг йўлини кесолмас авто.
Кошона қошида ночорлар қатор,
Нозик жойларини ёполмас ҳатто.

Шундоқ яралганмиз, илҳом жушганда
Аралашиб кетган ер-қўқ, ҳамма ёқ.
Ҳайвонот боғига йўлинг тушганда
Ким кимни томоша қилгай, уйлаб боқ.

2013 йил 7 июль

ҲИНДИСТОН

Одамзод адади балки зиёда,
Ҳар кимдан ҳар турли хотира қолур.
Ажаб, ҳиндий қавми ушбу дунёда
Тирик авлиёсин эъзозлай олур.

Юз йиллаб кутгайдир Аватарини,
Бошига кутаргай Саи Бобосин.
Кимдир хочга тортса пайгамбарини,
Ҳинду дорга боргай, тилаб дуосин.

Бу гаплар шунчаки жаҳолатми ё
Тагида бормикан узгача мағиз?
Бойлиги бир парча лунгидир, аммо,
Унутмай юрарлар пирларин ҳаргиз.

Нечук бундай бахтга ёр бўлмиш улар,
Бу ҳолнинг сабабин уйладим узоқ.
Менинг назаримда, уша ҳиндулар
Ҳавасга яқиндир, ҳасаддан йироқ.

Шу боис тиллашар Худоси билан,
Шу боис яхлитдир Борлиқ ва Инсон.
Шу боис тафаккур жилоси билан
Яшнаб кўринади улуг Ҳиндистон.

2013 йил 15 июль

КЕМА

Гоҳ денгиз уфқиға ташласанг назар
Куринар нуқтаға ўхшаш бир нима.
Гоҳо ғойиб булар, гоҳида қалқар,
Юзиб келаётган кема у, кема.

Катталашиб борар фурсат-бафурсат,
Шаклу шамойили аниқ намоён.
Улуғвор денгиздан ошиб, ниҳоят,
Кема яқинлашар соҳилга томон.

У улкан кемадир, ғоятда улкан,
Ваҳший тўлқинларни ўтолган енгиб.
Буронларга қарши кутарган елкан,
Йўл топган туманлар қаърига сингиб.

Биз ҳам кема янглиғ сузгаймиз барҳо,
Ноаён эрурмиз бизлар ҳам дастлаб.
Елкандек тортилса туйғулар гоҳо,
Жисмимиз гоҳ балқар, гоҳ кетар пастлаб.

Буюк уммон эрур ўзи бу олам,
Чорлар одамзодни соҳиллар васли.
Тўфонларни енгиб сузаркан ҳар дам
Кемага ўхшайди Ватан ҳам асли.

2013 йил 22 июль

ТУҒИЛГАН КУН

Оҳорли дўппингни кийиб ол, ўғлим,
Дарвоза олдини супур, келинжон.
Тортмамда турибди нафақа пулим,
Олинг болаларга совға бир жахон.

Тагин айтиб қўяй, унутма бунни,
Кампир, ҳамсоянгга чиқартиргин ош.
Бугун Истиқлолнинг туғилган куни,
Бугун тантанага Давлат ўзи бош.

2013 йил 5 август

ҲАЁТ ҲАДИСЛАРИ

Сен бунча насиҳат ўқима, шоир,
Ҳавойи сўз айтиб, берма тасалли.
Бир лаҳза фикр қил ҳаётга доир,
Ҳис эт бошқаларни бир зум ақалли.

Отасин тупроққа қўйди бир ўғлон,
Ишонган тоғидан бўлди-ку жудо.
Отасиз қолгандинг сен ҳам бир замон,
Ўзингнинг ҳолингни эсла шу асно.

Йўқсилга бойликдан сўйлайсан ўғит,
Муҳтожлик емиран пўлат бўлсанг ҳам.
Боши эгик турса чорасиз йигит,
Ўрнига ўзингни қўйиб кўр бир дам.

Бемор шифтга қараб ўтказар тунни,
Энг олий муроди — бир ютум ҳаво.
Бошингга тушмасин у бемор куни,
Сен унинг аҳволин тушунгин, аммо.

Билгил, фақат ҳаёт айлагай исбот
Ҳатто ўтмишларнинг афсонасини.
Аждодлар ҳадисин унутган авлод
Асло бутлай олмас кошонасини.

2013 йил 11 август

АВГУСТ ТҮРТЛИКЛАРИ

* * *

Ташна қултум сувни орзу этгайдир,
Олтин пиёлани ахир нетгайдир.
Беморга мол-дунё ваъда айлама,
Бир оғиз ширин сўз унга етгайдир.

* * *

Ночорнинг устидан кулма ҳеч қачон,
Билмасдан камситма, бойвачча уғлон.
Топган ақчасига нон олгайдир у,
Кекса онасига ё дори-дармон.

* * *

Дунёда шундайлар учрайди, билсанг,
Алиф ҳам чиқмайди қорнини тилсанг.
Ҳаммани ўзига ўхшатади у,
— Қанча олдинг, — дейди, яхшилик қилсанг.

* * *

Магизни пўчоққа қарши қўяр у,
Оловни ўчоққа қарши қўяр у.
Иккиси то абад бирлашмасин, деб
Ўртоқни ўртоққа қарши қўяр у.

* * *

Дунёда тириклик эмасдир осон,
Худкашлик эса-чи, ёмондан-ёмон.
Фақат Яратганнинг исмин такрор эт,
Бошқа чора йўқдир, йўқ ўзга имкон.

2013 йил 15 август

КУЧА

Куча тула одам,
Тиниб турмас бир дам,
Аралаш одимлар кичик-каттаси.
Лекин ғалатироқ ташлайди қадам,
Улар орасида биттаси.

Гоҳо гаплашади ўзи ўзи билан,
Гоҳида жилмаяр, тундлашар гоҳо.
Ниманидир илғар тийрак кўзи билан,
Тўхтаб кукка боқар, маст эмас, аммо.

Нимадандир бирдан завқ ҳам туяди,
Бир сандиқни гўё очди-ю ёпди.
Ҳавога чизиклар тортиб қўяди,
Шоирмикан дейсан, қофия топди.

Ногоҳ ҳаяжондан қизарар юзи,
Чала иморати битдимикан ё?
Контрактда ўқир кенжатой қизи,
Бюджетга ўтдимикан ё?

Куча тула одам,
Тиниб турмас бир дам,
Аралаш одимлар кичик-каттаси.
Ҳамон ўша-ўша ташлайди қадам,
Улар орасида биттаси.

Ҳамон ўйга банд у, гоҳ шодмон кулар,
Тегманг, ҳолатини бузманг ногаҳон.
Ўзини бахтли деб санаса булар
Сурган хаёлига ишонган инсон.

2013 йил 24 сентябрь

ТУРТЛИКЛАР

Дустнинг қадри баланд икки дунёда,
Топилмас ўзга зот ундан зиёда.
Бир ҳожи қувончдан йиғлаб турарди
Дустини учратиб Маккатиллода.

* * *

Навоий ҳақида кимлардир гоҳо
Таъблари нозик деб қилган иддао.
Лекин ўзларининг феъллари қандоқ?!
Ўйлаб кўрмаганлар буни мутлақо.

2013 йил 2 сентябрь

* * *

Сени кўрай дедим — тонгларим отди,
Оразинг ёришиб, тунни йўқотди.
Лекин қора сочинг юзингга тушгач,
Яна тун бошланди, қуёш ҳам ботди.

2013 йил 6 сентябрь

* * *

Жами одамлардан етса-ю хатар,
Ёнингда дўст қолса ҳатто бир нафар,
Билгилки, дунёда ёлғиз эмассан,
Даврингни суравер, то рузи Маҳшар!

2013 йил 28 сентябрь

* * *

Одам тушмагандир юлдуздан, ойдан,
Балки бунёд булган заминдан — лойдан.
У бир кун ўлжасин яшириб қўйди,
Одамлик бошланди ана шу жойдан.

*Ўзбекистон давлат санъат ва
маданият институти янги биноси
очилиши шарафига*

Санъаткор бўлмоққа боғладингми бел, —
Сенинг санъатингни баҳолайди эл.
Маҳорат истасанг, илм истасанг
Шу қутлуғ олийгоҳ саҳнасига кел.

ҲАЁТ САБОҚЛАРИ

Қандай саз, авлодлар уйнаса, кулса,
Сен ҳам табрик айтсанг қутлаб басма-бас.
Агар чин юракдан куйлаган бўлса,
Ҳамид Олимжонга қилгумдир ҳавас.

Кимнидир қитиқлаб кулдириш осон,
Лекин фармон билан очилмайди таъб.
Наҳот, устозларим юрмишлар шодон,
Боболарнинг мунглут қабрига қараб.

Бир сайёҳ ўзбекча салом берса гар,
Ҳазина топгандек яйраб кетганлар.
Қаранг, қилмади деб бизлардан ҳазар,
Миниб юрган отин совға этганлар.

Пахтаю газни-ку қароқчи ҳар кас
Ўмариб кетганда тўйлар қилганмиз.
Ўлсак ҳокимизга Маккани эмас
Кремль деворин шон деб билганмиз.

Балки бу давроннинг йўриғи дерсиз,
Лекин қайда эди бечора у қалб?!
Қадим салтанатни емирди, эсиз,
Бухоро пойида бўлган жангу ҳарб.

Мен ҳам ўша қизил яловни тутдим,
Кўрмаган ёвимга урабердим дўқ.
Саид Олимхонни англамай ўтдим,
Иброҳимбекни ҳам тушунганим йўқ.

Ҳазрат деб инсонга ўқидим такбир,
Расо бўлсин дея куйладим жушиб.
Ҳазратни ҳасрат деб қилдим сўнг тахрир,
Расога «в» ҳарфин қўйдим-ку қўшиб.

Ёруғ кунларга ҳам етишдим, шукур,
Қаноат қилурман купу озимга.
Лекин она халқим, афв этгин бир кур,
Сен оҳанг бергайсан менинг созимга.

Кимдир байтларимнинг тубига етса,
Аччиқ ва мунгли деб айтгайдир бешак.
Дунёда луттибоз купайиб кетса,
Нега мен уларни қутлашим керак?!

Нега ҳар учраган бетайин зотни
Қутлуғ дастурхонга айлайин шерик.
Бус-бутун кўрай деб кемтик ҳаётни
Боболар ҳаттоки тортганлар черик.

Бугун мен кўз ташлаб асрий кузгуга
Дилдан қувонгайман – юксалди шоним.
Эришдим Хуррият деган орзуга,
Қаддини ростлади Ўзбекистоним.

Қандай соз, авлодлар ўйнаса, кулса,
Сен ҳам табрик айтсанг қутлаб басма-бас.
Шодмонлик ярашар Ватан тинч бўлса,
Комиллик уфуриб турса ҳар нафас.

2013 йил 4 октябрь

БОБО ДУОСИ

«Кузингиз тубида чексиз бир армон,
Нега сиз бунчалар ғамгин, бобожон?

Не-не давраларни кургансиз, ахир,
Беҳиштдай жойларда юргансиз, ахир.

Юпанч бўлмадими буларнинг бари,
Борми ё бу ҳолнинг ўзга сирлари?»

Тийрак набирага кўз ташлаб қиё,
Секин гап бошлайди ўйланиб бобо:

«Не-не давраларни курганман гарчанд,
Беҳиштдай жойларда юрганман гарчанд.

Гарчи ўз ошимни ошаб келганман,
Бир одам қатори яшаб келганман.

Учратдим авлиё инсонларни ҳам,
Лекин улар оздир, улар жуда кам.

Мудом улуғ қилдим дилда ниятни
Изладим доимо самимиятни.

Яхшиликлар қилдим шавқларга тулиб,
Улар қайтди гоҳо ёмонлик бўлиб.

Болам, бошқа эрур сенинг давронинг,
Бошқадир замонинг, бошқа имконинг.

Қайга узатсанг ҳам қўлинг етгайдир,
Сени ҳам беҳиштдай жойлар қутгайдир.

Фаромуш қилма лек битта нақлни:
Бойлик деб бой бериб қўйма ақлни.

Инсон боласига шайтондир ҳамроҳ,
Унинг фирибидан бўл доим огоҳ.

Ақду тажриба топ, яшагил дадил,
Билиб қўй, бахт учун меҳнатдир кафил.

Пайт келар, ёшимга етарсан албат,
Илоҳо, ўзиб ҳам кетарсан албат.

Набиранг сенинг ҳам қадрингга етгай
Ва балки сени ҳам саволга тутгай.

Сен ҳам зурёдингга топгайсан бир гап,
Дуо ҳам қилгайсан, бобонгга ўхшаб».

2013 йил 4 октябрь

ЯХШИЛАР

Яхши одамлар бор тоғда, чўлда ҳам,
Бордир Парижда ҳам, Истанбулда ҳам.

Улар дуч келади сенга дафъатан,
Римдир ва ё Тошкент уларга ватан.

Шифо истаб борсанг Ҳиндистон томон,
Сира ажабланма, соғайсанг, инсон.

Яхши табиблар бор демак у жойда,
Шукрким, яхшилар учрар ҳар қайда.

Афсус, ёмонларнинг уруғи қупдир,
Ахтариб юрмагин, улар тўп-тўпдир.

Яхшини изла, топ, савоби катта,
Ёмони ўзингдан чиққай албатта.

*Истанбул.
2013 йил 7 октябрь*

МОҲИРЛИК

Доктор Илёсбейга

Юрак арш мисоли сирли қароргоҳ,
Сен унга йўл топдинг, эй моҳир жарроҳ.
Исминг ҳам Илёсдир — пайғамбар исми,
Сенга очик, демак, ҳар қандай даргоҳ.

2013 йил 7 октябрь

ТИЛАК

Доктор Жушқинбейга

Истанбуллик шифокорсан, Жушқин, дўстим,
Тиббиётнинг дарёсида жушгин, дўстим.
Мен хастаман, сенга бугун ишим тушди,
Согломларнинг қаторига қушгин, дўстим.

2013 йил 9 октябрь

ГУЛДАСТА

Ҳар қайда азиздир дўсту қардошлар,
Мусофир юртда-чи, қадри кўп катта.
Келди истанбуллик бир гуруҳ ёшлар
Меҳмоннинг ҳурмати учун, албатта.

Гулдаста бор эди улар кўлида,
Ранг-баранг, анвойи, гунчали, инжу.
Мармара денгизин соҳилларида
Унган чечакларнинг жамламаси бу.

Гулдаста дегани яхлит деган гап,
Ўтди ҳаёлимдан туркий элларим.
Ажиб бу ҳадянинг кўркига қараб,
Очилиб кетди-ку қулфи дилларим.

Дедим: – Бу гул – Ўзбек, буниси Туркдир,
Буниси Озардир, буниси Қозоқ.
Буниси Болқордир – бошида бўркдир,
Буниси Уйғурдир, бу – Қорақалпоқ.

Хуллас, жам бўлишган уларнинг бари,
Ҳаммаси бир чаман, битта гулдаста.
Гарчи турфа эрур ранги, ифори,
Улар бир гулшанга боғлиқ, пайваста.

Менинг гапларимни тинглаб шу асно
Кимдир лутф айлади: – Кечиринг, хожа,

Бизнинг гулдастамиз яхши-ку, аммо,
Қушсак яхшироқдир бошқаларни ҳам».

Дунёнинг орзусин айтган эди у,
Чиндан кишиликнинг ўзи гулдаста.
Оҳ, иним, ер юзин армонидир бу,
Шу сабаб нотинчмиз, юраклар хаста.

Истанбул.
2013 йил 13 октябрь

ҚОРА ДЕНГИЗ

Қора денгиз, Қора денгиз,
Юрагимда яра, денгиз.
Битта ўзбек шоирининг,
Кўнглига ҳам қара, денгиз,
Қора денгиз, Қора денгиз.

Излаб эзгу инсонларни,
Эркин, шўх-шўх жайронларни,
Кўрдим лекин ҳар қайда ҳам
Ўз ҳолига ҳайронларни.
Шундан қалбим пора денгиз,
Қора денгиз, Қора денгиз.

Ошиб Босфор томонлардан
Сув ичасан уммонлардан.
Хабаринг бор барчасидан —
Яхшилардан, ёмонлардан.
Чиққанида яйраб қуёш,
Жимирлайсан ёвош-ёвош,
Кўтарасан гоҳо сурон,
Ё алъамон, ё алъамон.
Тўлқини тоғ, дара денгиз,
Қора денгиз, Қора денгиз.

Суҳбатдошим бўла қолгин,
Бир дарддошим бўла қолгин,

Баҳрдирсан, гар йироқсан,
Ватанимга яқинроқсан.
Зарра сочиб юзларимга,
Қулоқ тутдинг сўзларимга.
Менга ўзинг сара денгиз,
Қора денгиз, Қора денгиз.

Рива.

2013 йил 16 октябрь

ОБОДЛИК

Курдик, жами дунёнинг
Бир хилдир қари-ёши,
Ҳеч кимнинг елкасида
Иккита эмас боши.
Қули ё туртта эмас,
Биттадир юраги ҳам,
Ортиқ бўлсанг ортиқсан,
Ҳеч кимдан эмассан кам.
Сенинг ҳам салтанатинг
Гуллаган бир замонлар,
Ёзилган буюк «Хамса»,
Қурилган регистонлар.
Бозорларинг билмаган
Кеча билан кундузни.
Ойни баркаш айлашган,
Харид қилган юлдузни.
Бу кун замонинг келиб,
Омадинг чопди яна,
Темурбек авлодисан,
Қилсанг арзир тантана.
Шижоатни байроқ қил,
Қўлингда экан юган,
Тоғдек тиласанг агар
Қирдек бераман деган.
Фақат юртинг тинч бўлиб,
Фикринг ўссин хур, озод,
Ниятинг ижобатдир,
Демак, Ватан ҳам обод.

2013 йил 27 октябрь

* * *

Муз ҳам эриб бир кун майинланади,
Тарозу бордирки – шайинланади.
Авлиё булиши мумкин ҳар одам,
Фақат пайғамбарлар тайинланади.

2013 йил 5 ноябрь

* * *

Кимнидир қарғашар: – Кўзинг оқсин, деб,
Кимнидир алқашар: – Омад боқсин, деб.
Биров қўшнисини ёзғирар эди:
– Ёлмаған томингга ёмғир ёғсин, деб.

2013 йил 7 ноябрь

* * *

Совға берсанг мезбонға — пора дейди,
Тун кийгазсанг меҳмонга — пора дейди.
Товуқ суйсанг бобонгнинг арвоҳига,
Бу ишни ҳам осмонга пора дейди.

МУҲАББАТ

Турфа муъжизага бойдир бу дунё,
Еру осмон тула камалакдек ранг.
Лекин кўз ўнгимдан кетмайди асло,
Бир сенинг қиёфанг, бир сенинг чехранг.

Дунёда оз эмас соҳибжамол ҳам,
Дуч келсанг ногаҳон титрайди юрак.
Барибир, мен сени қўмсайман, эркам,
Муҳаббат дегани шу бўлса керак.

2013 йил 2 ноябрь

УМР ҒАРОЙИБОТЛАРИ

Мен азамат чинор эдим,
 Сунг эгилиб тол булдим,
Ғоят уткир шароб эдим,
 Ҳалим булдим, бол булдим.
Тулпор эдим бир маҳаллар
 Сувлиғини чайнаган,
Охир келиб, аллакимлар
 Етаклаган мол булдим.

2013 йил 8 ноябрь

ИСТАНБУЛЛИК

Икки дунё бир қадамдир
Авлиёга деганлар,
Истанбуллик ҳар кимсага
Мос келгайдир бу калом.
То тушгача Осиёда
Ризқин териб еганлар,
Тушдан кейин Европада
Балиқ тугар, вассалом!

2013 йил 12 октябрь

АССАЛОМ

Тонгда мактабига шошар болакай,
У ҳам ўз ишига масъул экан-да.
Ва лекин дуч келган одамга атай
Салом беришни у қилмайди қанда.

Сен ишга борасан, остонадаёк
Қоровул «Салом» деб, разм солади.
Бошлигинг чорлайди, чиқасан шу чоқ,
Салом берсанг балки алиқ олади.

Бу олам шунақа қурилган ўзи,
Ҳидлашиб кўришар ҳатто хайвонот.
Қуръоний каломдир «Ассалом» сўзи,
Дузахи саналур такаббур ҳар зот.

Ҳеч нарсa йўқотмас салом берган ҳам,
Камайиб қолмайди ким олса алиқ.
Лекин қулфи дилинг очилгай шу дам,
Демак, дунё тинчдир, олам беҳадик.

Булут тўсса ҳамки боқабар, Қуёш,
Тафтинг бўлмаса ҳам чиқабергин, Ой.
Майсалар салом деб кутармоқда бош,
Бу ҳам бир мактабдир, бизга хойнаҳой.

2013 йил 20 ноябрь

ЎЗБЕК ТИЛИМ

Кўп қадимман,
Карвон билан замонлар кечдим,
Нортуянинг норлиги ҳам афсона экан.
Бир кун туя айронини шифо деб ичдим,
Она туя номи эса Арвона экан.

Давронимни сурганман ҳам оқ отга миниб,
Хай-хай, унинг қўлтиғида бор эди қанот.
Вақти келиб, шон-шуҳратдан хаёлим тиниб,
Билсам, ўша оқ отимни дерканлар – бўз от.

Юксак Ҳисор тоғларининг бағрида қат-қат
Тошни ёриб ўсиб ётган наъматак эди.
Устоз Ойбек шеърин эслаб шоир Холмамат,
– Бизнинг жойда унинг номи «Хулулу», деди.

Сен туганмас чашмадирсан, оҳ, она тилим,
Етмиш икки томиримга мавжларинг борди.
Бир кун тиниб қолган эди боғда булбулим,
– Сандулочим! – деган эдим сайраб юборди.

Инсон деган қутлуғ сўзнинг тенги йўқ ҳеч бир,
У танҳодир, фалакларнинг қуёши мисол.
Лекин манов болакайдир, буниси ўсмир,
Бу йигитдир, бу зот эса бобо, оқсоқол.

2013 йил 25 ноябрь

МАҲМУДБЕЙГА

Илоҳа, дунёда собит тургайсиз,
Маҳмуд номи ила даврон сургайсиз.
Расудуллоҳ демиш: — Маҳшар кунида
Маҳмуд мақомида мени кўргайсиз.

2013 йил 9 декабрь

ЗОМБИ

- Нега доим кифтинг қисиб юрасан, уртоқ?
- Бой эмасман, камбағалнинг йуриғи шундоқ.

- Нега савол беришмаса бир сўз демассан?
- Мен оддий бир ижрочиман, раҳбар эмасман.

- Борми сенда истак, орзу ёки талаблар?
- Тушунмадим, ноганишдир бунақа гаплар.

- Кимсан ўзи, отанг ўлса йиғлайсанми, айт?
- Бажараман қандай буйруқ бўлса ўша пайт.

2013 йил 11 декабрь

ВАҚТ

Сен бировга яхшилик қилсанг,
Қайтишини кутмагил асло.
Абадият ёнида, билсанг,
Унутилиш бордир доимо.

Вақт гўёки қилқуприк, ундан
Икки эмас, бир утилади.
Сени эслаб унутмай юрган
Одамлар ҳам унутилади.

2013 йил 21 декабрь

БОЛАЖОН

Болажон дейилса — табассум тайёр,
Меҳру шафқат тайёр, тараҳҳум тайёр.
Алла айтар ҳатто камгап аёл ҳам,
Болажон дейилса — такаллум тайёр.

2013 йил 23 декабрь

ТАШЛАНДИҚ ВАГОН

Вокзал улкан шаҳар чегарасида,
Поездлар шамоли тинмай уфулар.
Чеккада, темир йўл захирасида
Фақат битта вагон мунғайиб турар.

Қаёқдан келган у? Билмайди биров,
Унинг на йўловчи, на эгаси бор.
Ёз бўйи саратон ёндирар лов-лов,
Қиш ўтиб, эримас томидаги қор.

Бир замон йўлчига қўшқ бўлган у ҳам,
Водийлардан ўтган, саҳродан ўтган.
Булутдай виқорли, шамолдай илдам,
Не-не манзилларга қадами етган.

Ўтган йўлларини эсласа ҳамон
Ўзи ҳам ишонмас юрганлигига.
Бағридан жой топиб қанчалар инсон,
Қатто шоҳлар базм қурганлигига.

Ҳеч ким қаторига энди уламас,
Ўрнидан жилмоққа етмайди ҳоли.
Қатто сувараклар яқин йўламас,
Ташландиқ вагон у. Шулдир аҳволи.

2013 йил 25 декабрь

ЎЗБЕКЧИЛИК

Хаста бўлиб ётган кекса бир одам,
Ички кийимини алмаштирар дам,
Секингина деди набирасига:
– Ҳар ҳолда, ўзбекмиз. Чиқиб тур, болам.

2013 йил 25 декабрь

ҲАСАДҒҮЙ

Инсоф берар бўлса Худойим агар
Ўғрини тарбият айламоқ мумкин.
Ногаҳон бировга етказса зарар,
Телбани занжирга бойламоқ мумкин.

Энг катта ёвни ҳам енгмоқлик осон,
Битта сотқинини қўлга олсанг бас.
Донога айланар ҳаттоки нодон,
Фақат ҳасадғуйни даф қилиб бўлмас.

2013 йил 27 декабрь

ЯХШИ ВА ЁМОН

Бир куприкда дуч келди
Икки одам ногаҳон,
Бирови Яхши эди,
Бирови эса Ёмон.
Яхши одам Ёмонга
Салом берди, қўл берди,
Бир чеккага сурилиб,
— Утинг, дея йўл берди.
Ёмон эса ушқирди,
ғазабга тўлди чунон,
Яхшини улоқтирди
Тошқин дарёга томон.
Деди: – Мени тенг қилма,
Узинггаю зотингга,
Зор эмасман, билиб қўй,
Сенинг илтифотингга.

2013 йил 28 декабрь

ИШ ВАҚТИ

Ота ётар эди беморхонада,
Фарзандлар келишни қилмасди қанда.
Ўғил соатига қараб бир оқшом
Деди: – Иш вақти ҳам тугади, дада.

2014 йил 2 январь

ЧИРОҚ

Ҳаммаёқ чароғон бўлибди, боққин,
Байрам арчасига шодалар таққин.
Қулингдан келса гар, битта чироқни
Менинг кунглимга ҳам, азизам, ёққин.

2014 йил 4 январь

ШОГИРД МАҚОМИ

Умримиз кечади оддий ва камтар,
Биламан, сен кўзга илмаслигингни.
Дунёга теранроқ ташлагин назар,
Бўйнингга ол, укам, билмаслигингни.

Эсла, буюк шоир асарларини,
Сўраб, ўрганишдан эринма зинҳор.
Жун бир пардақанот асаларининг
Биз билмаган қанча синоати бор.

Аллома Беруний қазоси куни
Бир савол ечимин қилибди армон.
Ҳадиси шариф ҳам уқтирар буни:
«Боринг илм дея ҳатто Чин томон».

Ўрнидан кўзгалмас харсанг тош фақат,
Пойгада ғолибдир асил, чопқир от.
– «Афлотун дўстимдир, лекин ҳақиқат
Ундан афзал» – демиш файласуф Сукрот.

Муқаддас китобда олам сеҳри жам,
Жо бўлмиш илоҳий туйғу ва фикр.
Алҳазар, алҳазар, Яратганнинг ҳам
Энг аввал душмани аталмиш – кибр.

Юксакни кўзлайди доимо бургут,
Парвози майлига баланддир, настдир.
Комиллик заҳматин этма ҳеч унут,
Бир зина ошмаган шогирд эмасдир.

Истанбул.

2014 йил 15 январь

СУРОВ

Заминда юз берди шундоқ вазият:
Осмон суров қилди жами бандани.
Касбу корларига қизикди фақат,
Ким қандай юмушни бажарган, қани.

Бир банда сўз олди тортиниб шу он,
Деди: – Мен меъморман, Аллоҳга шукур.
Мен қурган эшикдан киргай ҳар меҳмон,
Очган деразамдан ёғиб турар нур.

Оқ халатли одам шифокор экан,
Руйхат қилиб олган ҳар зум, ҳар дамни.
Деди: – Шунча бемор тузалиб кетган,
Сақлаб қололмадим шунча одамни.

Ногоҳ бир қаламкаш жуш урган кўйи
Деди: – Айтиб қўяй, шу кунни кутдим.
Бошқа иш қилмадим, мен умрим бўйи
Машҳур одамларни ёмонлаб ўтдим.

Хуллас, деҳқон борми ёки чилангар
Маълумот бердилар ўзларига боп:
Балдоқ ясаб юрган, масалан, заргар,
Ҳаммол юк ташиган – елкасида қоп.

Фақат юлғич қолди жавоб қилмаган,
Йўқ унда тайинли бирор касбу кор.
Инсоф нималигин асло билмаган,
Бу қавм яшаган доим бахтиёр.

Яна бир қавм бор – номи иғвогар,
Шу ишга сарф қилган ақлин, бор кучин.
Қўрган-билганларин қолдирмай йиғар,
Юмалоқ хат қилиб ёзмоқлик учун.

Ҳа, одам сийрати жуда ранг-баранг,
Бири зор меҳрга, бири амалга.
Кимдир ўлим билан олиб борса жанг,
Кимдир югурдаклик қилар ажалга.

Алқисса, айтилди – Инсондир Кабир,
У ҳатто самога қўймишдир қадам.
Лекин оқиб турар қонида кибр,
Меҳнатин ёнида яшар нафси ҳам.

Сўров тамом бўлди, тинчланди осмон,
Қўкка сиёҳ сочиб, қуёш ҳам ботди.
Бошланар эртанги кун ҳам бегумон,
Ой чиқди, одамлар ухлаб, тош қотди.

*Истанбул.
2014 йил 12 январь*

УЧ ЗИНА

Уч ажиб зинадан ўтгайдир Инсон,
Гўёки ғазалнинг уч гўзал байти.
Хоҳлар ё хоҳдамас, одам бегумон
Ўзи учун яшар болалик пайти.

Бир кун у камолот ёшига етгай,
Бу фасл ҳамиша умрларга зеб.
Инсон тайёр турар синовларга шай,
Яшайди оилам, элу юртим деб.

Кексалик йилларин сўрарсиз энди,
Ахир тажриба бор унинг қўлида.
Ўйламанг, шу билан у тўхтаб, тинди,
Инсон ўзин топди Аллоҳ йулида.

Истанбул.
2014 йил 18 январь

БОСФОР

Кукда ракеталар учрашар, кара,
Куёш-ку ҳар куни курғазар дийдор.
Бир ён Қора денгиз, бир ён Мармара,
Иккала баҳрни улайди Босфор.

Жоним, сен у ёнда, мен-чи бу ёнда,
Масофа билмаган фақат юракдир.
Дийдор куришмакка ёруғ жаҳонда
Наҳот, яна битта Босфор керақдир.

Босфор.

2014 йил 18 январь

ХАЛҚИМ

Агар бола бўлсанг, бағримга босиб,
Елкамда кутариб юрарман, халқим.
Агар ота бўлсанг, сенга муносиб,
Таянч, асо бўлиб турарман, халқим.

Дунёда кўп эрур шаҳри азимлар,
Муҳташам қасрлар, олий базмлар.
Қуршаган чоғда ҳам эъзоз, таъзимлар,
Даврамни сен билан қурарман, халқим.

Умр-ку утажак, фано муқаррар,
У ёқдан ҳеч кимга келмаган хабар.
Мабодо жаннатга бўлсам муяссар,
Шунда ҳам хаёлинг суарман, халқим.

Гоҳида ризқингдан қолдинг айрилиб,
Майли, ўтган ўтди, боқма қайрилиб,
Келса балохўрлар, қўлин қайириб,
Бошини тошларга урарман, халқим.

Заминнинг айқирган дарёлари бор,
Тонгги шаббодалар таратар ифор.
Менда бўлиб қолса бир зум ихтиёр,
Барисин сен томон буарман, халқим.

Сен завод топмадинг, қолмадинг ҳориб,
Сув келса сипқориб, тошни кўпориб.
Менким шоир ўғлинг Абдулла Ориф,
Эртан камолинг ҳам кўрарман, халқим.

Истанбул.

2014 йил 21 январь

ШИФОХОНАДА

Ватанни англатай,
Тингла мени тек.
Хорижда шифо топ,
Майли бўлиб бек.
Лекин биров сени
Кимсан демайди,
Даволанди, – дейди
Қандайдир ўзбек.

*Истанбул.
2014 йил 24 март*

МЕҲРИБОН

Бунча мутаассиб бўлманг, эй эшон,
Яратган қошида тенгдир ҳар инсон
Деманг, фақат мени тинглайди деб У,
Ўзи барчамизга ҳамдам, меҳрибон.

2014 йил 17 апрель

ЧУМОЛИХЎР

Чумолихўр деган бир хил ҳайвон бор,
Амриқо ёқларда қозонган шуҳрат.
Туриши кўпшакдай ўша жонивор,
Майда чумолини териб ер фақат.

Бир кун арслон деди: — Улкан бўлсанг ҳам,
Чумоли ейишни қилмайсан қанда.
Чумолихўр деди: — Кечиринг хошам,
Ахир нима қилай, майдакашман-да.

2014 йил 3 май

БИЛАҒОНЛИК

Хитой ёзувини ўқий олмайман,
Менга нотанишдир санскрит ҳам.
Лотинча жумла ҳам тўқий олмайман,
Бўйнимга оламан барисин укам.

Сен кўп нарсаларни биласан гўё,
Буюк фазилат бу — рост бўлса агар.
Яшириб не қилай, кўпинча, аммо
Ёлғон гаплардан ҳам қилмайсан ҳазар.

2014 йил 4 май

ҲИМОЯТ

Аввал болаларга қалқон бўлинг, сунг
Ёши улуғларни айланг ҳимоят.
Бор эрур учинчи вазифа ҳам чўнг:
Бемор одамларга кўрсатинг шафқат.

Шундоқ қурилгандир афсуски дунё,
Уларнинг жисмига ёзда утар нам.
Қурту қумурсқалар ҳайиқмас асло,
Чўқилаб қочади ҳатто чумчуқ ҳам.

2014 йил 5 май

ҲАҚ ҒАП

Кетгани билмасдан мактама, банда,
Ғарчи марҳумларнинг ёди порлоқдир.
Ёвуз ёвузлигин қилмағай канда,
Уша жойларда ҳам аҳмоқ аҳмоқдир.

Улим бир нафасда келтирмас обрўй,
Ногоҳ азиз бўлиб қолмағай жонинг.
Сени қутқозиши мумкин билиб қўй,
Эзгу амалларинг ҳамда иймонинг.

2014 йил 5 май

ҲАЁТ ҶИИНЛАРИ

Қачон қарамайин отам раҳматлик
Олиб боргин дерди мени Нукусга.
Булар гапдир дердим оддий, суҳбатлик,
Ўхшаб кетар ахир Нукус Некузга.

Қар ҳолда йироқман уруғчиликдан,
Яхлит деб биламан жами одамни.
Баъзан ёлғизлансам бор-йўқчиликдан
Тушуниб қоламан отамни...

2014 йил 6 май

КУНИКИШ

Бу дунё ўзгариб кетди мутлақо,
Очиқ гап, ҳамма ҳам баробар эмас.
Меҳнат қилган одам кун кўрар, аммо
Бекорчига кўкдан чалпак ҳам ёғмас.

Орзу-ҳавасларга тўлиқ бу олам,
Ўғлим, соғ юрсанг бас ўзингга яраб.
Энди қаноатга кўниккин сен ҳам,
Оёғингни узат кўрпангга қараб.

2014 йил 6 май

УЗР

Жанозамни кутиб сочинг оқарди,
Лекин яшарканмиз тақдирга кўра.
Осмон шунақа бир фармон юборди,
Ўлмайдиган бўлдим, кечиргин, жўра.

2014 йил 6 май

ПОЧТА ҚУТИСИ

Дарвозам юзига қадалган шундоқ
Ажойиб безакли почта қутиси.
Йуловчи ё мухлис ёки дўст-ўртоқ
Унга ўз хатларин ташлаб ўтгуси.

Гоҳо таъсирланиб кетаман ростдан,
Олганда масалан, қутлов хатларни.
Биров пўписа ҳам ёзади қасддан,
Баъзан ўрганаман шикоятларни.

Ҳаётнинг оддий бир манзараси бу,
Кимдир балки мендан кутгайдир мадад.
Бироқ бир армон бор дилимда мангу –
Қайга борай ўзим магар босса дард?

Дунёдан ўтганда отам ва онам
Чидаш беролмадим ҳижрон ўтига.
Фарёдим қоғозга битган бўлсам ҳам,
Уни ташлар эдим қайси қутига?!

Учратдим ҳаётда турфа одамни,
Нокаслар тинч қўяр на ўнг, на тушда.
Улар юрагингга солган аламини,
Қабул қилармикан бирорта почта?!

Кечаги ёронлар кетса қайрилиб,
Мансабу бойлигинг йўқлиги сабаб.

Агар ёлғиз қолсанг дўстдан айрилиб,
Кимга хат ёзардинг тасалли сўраб?!

Ҳар лаҳза учрайди азал бир маъни,
Ҳаётда абадий шундоқ ибрат бор:
Қайта тиклаш мумкин ҳатто Каъбани,
Лекин қалбни тиклаш душвордир, душвор.

Магар нола чекса юрагинг зимдан,
Уни тинглар фақат Аллоҳ даргоҳи.
Гина қилиб юрма асло ҳеч кимдан,
Қутига сиғмайди инсоннинг охи.

2014 йил 17 май

РАНГЛАР ВА ОҲАНГЛАР

(Шеърӣй трактат)

РАНГЛАР ВА ОҲАНГЛАР

Шуълаи оҳим чиқар ҳар ён қизил, сориг, яшил.

Алишер Навоий

1

Оқ денгиздан оқ шамоллар эссалар,
Қизилидан келса алвон шаббода,
Қора денгиздан-чи, тим қора насим.

Оқ танли кишидан оқлик уфурса,
Сарғимтил қавмдан заҳил эпкинлар,
Қоралардан эса сиёҳранг тутун.

Не ҳол юз берарди рубъи маскунда,
Ким ҳам куз юмарди бу манзарадан?
Яхшиям шамолнинг ранглари йўқдир.

Бир қарашда улар ҳамоҳанг, ўхшаш,
Бироқ сен, ижодга азм этган шоир,
Уларни адашмай фарқламоғинг шарт!

Сенинг кўзларингга кўринсин улар,
Сенинг қулоғингга чалинсин унлар,
Барчаси ранго-ранг, саслари турфа.

Қай элдан жанггоҳнинг ҳидлари келар,
Улар қон хидидир – додга қоришиқ,
Култепа рангида туфонлари ҳам.

Бошқасидан эса келтирар шамол
Ертуланинг заққум ҳаволарини,
Унда маҳбусларнинг ҳирқироғи бор.

Қайдадир елвизак нафаси кезар,
Ундан парёстикнинг атри қатори,
Илғайсан кимнингдир хурракларин ҳам.

Билиб қуй, ранги бор армоннинг ҳатто,
Орзуларнинг ажиб шамойиллари,
Инсон қанча бўлса, улар ҳам шунча.

Бироқ кўз сураткаш анжоми эмас,
Оддий сомёъ эмас қулоғимиз ҳам,
Нозик меҳробларга тегишли улар.

Қурганин етказгай Қалб деган жойга,
Тафаккурга айтгай эшитганларин,
Бундай издиҳомда ухлаб бўлурми?!

Фақат бир ҳолатда эмасдир хилқат,
Тинч ё долғали деб бўлмайдигани,
Уйқудаги тушинг унгинга шерик.

Аввал-охири йўқ мажҳул дунёнинг,
Суврату сийратин чиза олган ким?!
Синаб куражак у сени ҳам албат.

Шамоллар елади, сувлар чопагон,
Қумурсқалар тинмас, ўкирар шерлар,
Ҳадеб куймаланар ўртада Инсон.

Қара, наъматакнинг қуруқ шоҳида
Бир қуш сайраб турар саҳардан то кеч,
Сергак бўлолсайдик уша қуш каби.

2012 йил 13 февраль

УЙҒУНЛИК

2

Олам уйғунлиқдан иборат асли,
Бушлиқ деганлари йуқдир мутлақо,
Маконни нимадир тўлғизиб турар.

Сувсиз идишда ҳам зангор ҳаво бор,
Қоп-қора коинот қаърида эса
Вақт яшар, жисмсиз руҳлар кезади.

Бироқ ҳар маъвога муносиб ва хос
Ярашиқ ашёлар бўлмоғи шартдир,
Қорни тўқ кимсага таом нодаркор.

Уйқу оромини шовқинлар бузар,
Фақат висол керак бедор ошиққа,
Марҳумларга эса сокин қабристон.

Чиндан уйғун бўлиб яралган олам,
Безовта қиламиз уни купинча
Кулгили, ноўрин ташвишлар билан.

Гўё кошонада наҳс меҳмон бўлиб,
Масжидга ювиқсиз одам киргандай,
Навбат кутган каби туя ҳаммомда.

Токи ҳар зарранинг номи мавжуддир,
Унинг аксин демоқ зарурми, ахир?!
Одамзот чарчаган сохталиклардан.

Буюк истисно бор дунёда бироқ,
Бунёд этиб бўлмас уни қўл билан
Муҳаббат дейдилар уни, Муҳаббат.

Қайдан келганини билмайди биров,
Ҳар нечук қуёшнинг нурлари мисол,
Ҳаммага баробар, барча учун тенг.

Фақат у туфайли қоришиқ хилқат
Яшнаб куринади кузларимизга,
Зулмат бамисоли йуқолган, абас.

Ёринг ҳам эҳтимол хусну чиройда
Ягона эмасдир, эмасдир танҳо.
Сенинг наздинда-чи, тенгсиз, беназир.

Муҳаббат шундайин сирли қудратким,
Тоғлардан буюгу гуллардан нозик,
Унинг қадри ҳатто жондан азизроқ.

Қошида шам каби ваҳший қоялар,
Денгиз туфонлари ғужум ҳарирдек.
Муҳаббатнинг шундоқ синоати бор.

У боис сен учун суюкли башар,
Ўзалдир, хунукдир — барча-барчаси
Яқинроқ туюлгай қариндошингдан.

У боис сен учун бетимсол миллат,
У боис сен учун тилинг ҳам тансиқ,
У боис сен учун муқаддас Ватан!

2012 йил 18 февраль

ҚИСМАТ

3

Бадавлатлик ким учундир ифтихор эмас,
Ким учундир айб эмасдир камбағаллик ҳам.
Улар гўё ҳаётдаги турфа либослар.

Шундай ҳикмат айтган экан қадимда бир зот:
– Магар косанг олтин бўлса, сопол деб билгил,
Агарда у сопол бўлса, олтин деб уйла!

Башанг товус дон чуқилар кўркам қафасда,
Тошбақа-чи, уг чайнайди жуяк оралаб.
Иккисин ҳам машғулоти аслида бир хил.

Ногоҳ сени эсга олдим, кўҳна Ҳиндистон,
Кўрган эдим Агранг билан Деҳдиларингни.
Сен улкан бир фил кабисан, лекин парвосиз.

Не учундир гадойларинг маймундан ҳам кўп,
Эшитганман, тап тортмасдан бир қавм, ҳатто
Атай мажруҳ қилар экан чақалоқларин.

Қўл-оёғи эгри усган галати бола
Токи, кўпроқ уйғотолсин шафқат ҳиссини,
Токи, кўпроқ рупий берсин унга сайёҳлар.

Муҳгожлигу гадоликдан асрасин Худо!
Лекин бундан баттаррогин кўрганман, ҳайҳот.
Унинг барча тафсилотин сўйлаб булурми?!

Айтай сизга, қачонлардир кезиб чиққанман
Европанинг неча қасру матволарини,
Саройлари, гўшалари, кўчаларини.

Гўё кўз-кўз қилар эди тўқликни улар,
Қай бир маҳал боёнларнинг базмида ҳатто
Олис юртим шаъни учун қадаҳ кутардим.

Савлат тўкиб ўлтирган бир даврадош жаноб
Ўзбек номин эшитдию қалқди ўрнидан,
Маҳшар қуни отасини учратган мисол.

Алқиссаким, зоти-буди ўзбек эди у,
Не сўз билан тасвир этай унинг ҳолатин,
Қўлидаги шароб эмас, кўз ёши гўё.

Бу дунёда инсон қадрин ерга ургувчи
Фақатгина камбағаллик, йўқсиллик эмас.
Ватансизлик деган оғир қисматлар ҳам бор.

Бир сиқим юрт тупроғига зор эди у зот,
Фарқи борми унинг ўша ночор ҳиндийдан?!
Бири ноннинг гадосидир, бири Ватаннинг.

Ўтган-кетган кечмишларни ўйласам агар
Кўз олдимдан ўта бошлар тарих бирма-бир,
Ер юзининг Европаю Ҳиндистонлари.

Сен бағримда ўсмоқдасан, жажжи набирам,
Ҳозиргина кириб келдинг кўча чангитиб,
Кипригингда гардларни ҳам артиб ўтирма.

2012 йил 21 февраль

ТАФАККУР

4

Бул икки ҳис ҳамроҳ эрур Инсонга азал,
Бири – қўрқув, якунида маглубият бор,
Бири – ҳурмат, қариндошдир эътиқодга у.

Аралашиб кетадилар улар кўпинча,
Ажратолмай қоласан гоҳ иккаласини.
Бамисоли ухшагандек шўр ва чучук сув.

Қўрққанидан сиғинганди борлиққа одам,
Бора-бора, чорасизлик оқибатида
Бу ҳис ҳатто бут-санамга айланиб кетди.

Болакайлар сезишади уларни, ажаб,
Чучиганда лабларига учуқ тошади,
Ювошгина урганишар иззатни эса.

Ўтган-кетган, катта-кичик ҳукмдорлар ҳам
Бу ҳисларнинг баҳосини яхши билганлар.
Очикроғи, қадрлашган қўрқувни кўпроқ.

Сиз нақадар алдоқчисиз, инсон ҳислари,
Миқдорингиз белгиловчи ҳакам бормикан?!
Сиз элтасиз гоҳ камолот, гоҳ жаҳолатга.

Юпунгина хонадонда, ёмғирли бир кун
Чакка тома бошлади-ку ногаҳон шифтдан
Томга чиқиб чорасини кўрмоқлик даркор

Уғил дейди: – Ўтирибди мухтарам отам,
Қандоқ чиқай бошларига – уйнинг устига.
Оқибатда ҳаммасини том босиб қолди.

Тарих гувоҳ, утган аср олмондайин халқ
Қулоқ тутиб бир ёвузнинг васвасасига
Уруш қилди, барбод бўлди, қони тукилди.

Тоғу тошу адирларда қуй-қўзиларни
Бошлаб юрар тажрибали отар серкаси,
Йўқса, бари нобуд бўлгай, қулаб жарларга.

Одамзодни қутқарувчи бир машғала бор,
У бўлмаса, кўр қоридир ҳар қандайин зот,
Минг уринсин, Ғарбу Шарқни аниқлай олмас.

Бу туҳфани бандасига бермишдир Аллоҳ,
Қолган барча жониворлар ундан бенасиб.
Шу сабабдан, қурбонлиққа мустаҳиқ улар.

Машғаланинг асл номи Тафаккур эрур!
Коинотда унга тенг куч яралган эмас.
У белгидир Парвардигор иродасидан.

Олий ҳислар қуршовида камол топган чоғ
Сиғдиргай у шуурига бутун оламини,
Акси бўлса, саркардасиз қўшиндир вужуд.

Аҳли башар нажоткори Тафаккур фақат.
Уй тўрида ҳурмат кўрсин отанг ҳам, майли,
Лекин чакка ўтмасин ҳеч томингдан, болам.

2012 йил 27 февраль

МИЛЛАТ

5

Баҳор чоғи, меҳр билан қуёш чарақлар,
Булутлар ҳам момикқина урдакчалардай.
Бирданига ёмғир қуяр. Нақадар роҳат!

Сиз бу ҳолни биринчи бор кўрган эмассиз,
Сира-сира бекор турмас само даргоҳи.
Гоҳ ёмғирин юборгайдир, гоҳо қорларин.

Аҳён-аҳён сайёрамиз томорқасига
Тушиб қолар катга-кичик дайди тошлар ҳам.
Улар тубсиз коинотнинг йўлчиларидир.

Ўйинқароқ шамолларнинг шиддати билан
Қурбақаю балиқлар ҳам шўнғир осмондан.
Булар бари илму фанда жумбоқ эмасдир.

Ишонайин майли ҳар хил муъжизаларга,
Ҳатто чалпак ёғиши ҳам мумкиндир, бироқ
Қўқдан одам тушганини биров кўрмаган.

Биз шу замин фарзандимиз, Ернинг зурёди,
Яралганмиз тупроқ билан обихаётдан.
Шу боисдан, барчамизга замин Онадир.

Инсон насли бир-биридан асло фарқ қилмас,
Бир тандирдан узилгандир, оқми ё қора.
Жуда узоқ даврларга кетгайдир хаёл.

Қайси бир йил ўзга юртда сафарда эдим,
Юрагимни сиқар эди мусофирчилик.
Боз устига гунг-соқовман, тилмоч бўлмаса.

Сайёҳликнинг йўриғи шул: учрашиб қолдим
Кореялик бир нуроний онахон билан.
У, албагга, билмас эди ўзбеклигимни.

Бир зум қисик кўзларини тикканча кампир,
Жилмайдию шама қилди афтимга қараб:
– Ўз тилингни унутибсан, яхшимас, болам.

Сергак тортдим «болам» деган унинг сузидан,
Она бўлмай ким у менга? Она-ку, ахир.
Уша-уша муштипару меҳрибон, мушфиқ.

Миллион йиллик тарихларни кавлаб юргувчи
Қадимшунос эмасман мен ё фолбин эмас.
Инсон зоти ўз-ўзини таниса, не тонг?!

Биз қачондир бир қавмдан тарқаб кетганмиз,
Сўзлашгин, деб турфа тил ҳам берган Худойим.
Бирлаш, дея байроқ тутган қўлларимизга.

Одамзоднинг поёни йўқ саргузашти бор,
Инсоният – илдижи бир яхлит чинордир,
Яшнаб турган баргларибди эллар, миллатлар.

Коинотда сайёрамиз чарх урар экан,
Кореялик кампир мени дуо қилганда,
Мен ҳам унинг ҳаловатин тилаб қоламан.

2012 йил 28 февраль

ҲИКОЯТ

6

Биласиз, бойсунлик машхур полвон бор,
Тоғларнинг фарзанди, менинг отдошим.
То ҳануз кураги ерга тегмаган.

Гуржими, японми, унга барибир,
Рақибнинг ҳурматин сақлайди, лекин
Кураш тушса борми – шаксиз йиқитар.

Ҳатто тупроғимиз бирдир у билан,
Менинг ҳам бобомдир балки Алпомиш.
Лекин у қайдаю мен қаяқдаман.

Кўрдим, оламшумул беллашувларда
Неча бор кутарди юртнинг байроғин.
Паҳлавон шон топди фазогир қадар!

Фақат омад эмас уни қўллаган,
Аллоҳим бахш этган иродаю куч,
Машқу иқтидорнинг мукофоти бу.

Дунёнинг доврўқли не-не алплари
Тан берди ўзбекнинг паҳлавонига.
Эътирофдан ортиқ мардлик бўлмагай.

Тоғларни қўпорган Фарходга қараб,
Ноилож дегандир тубандагилар:
– Қўлимдан келмаса нетгумдир охир.

Дунёда жамики хавфу хатарнинг
Асл мураббийси қора ҳасаддир.
Иблис ҳам у боис тонди Одамдан.

Қадимгилар демиш: – Эҳтиёт бўлинг
Омадсиз кимсадан, кибрли зотдан.
Гоҳо армонлари қасдга айланар.

Умрим йўлларида бўлганман гувоҳ,
Ариқдаги оққан сувни ҳам ҳатто,
Бошқаларга раво кўрмаганлар бор.

Қиз боланинг ҳусни — душмани дерлар,
Кимдир ўйлаб топган нақл эмас бу.
Ҳасад – жаҳолатнинг пинҳон белгиси.

Унинг на боши бор ва на охири,
Осиш мана бундоқ бўлади, дея
Осиб қўйган экан ўзини кимдир.

Бағри кенг инсонлар саф-қаторида
Яшасанг, жаннатнинг завқин туйгайсан.
Ичиқораларда дузах тутуни.

Аллоҳим, ҳайратдан айирма мени,
Бенасиб қилмагин ифтихорингдан.
Ҳавас гунчалари гулдек очилсин.

Кимки эзгуликка бел боғласа гар,
Ўзбекнинг беназир полвони мисол
Намойиш этолсин қудратин доим.

2012 йил 3 март

МУФТИ

7

Муфти ҳазратлари, сизга осонмас,
Осонмас, дунёда энг улуғ диннинг
Қутлуғ даргоҳида мужовир бўлмоқ.

Бир пайт жоҳилият корандалари
Маломат қилганди Расулуллоҳга:
– Биз ҳам ёзишимиз мумкин Қуръонни.

У суқир бандалар билмас эдилар,
Жаброил лафзида, Ҳиро ғорида
Илоҳий оятлар нозил бўлганин.

Уша оломоннинг ичида эса
Бор эди замоннинг шоирлари ҳам.
Қаламлари равон, лекин кибрли.

Расулуллоҳ деди: – Бирор оятни
Кимдир уддасидан чиқиб ёзолса,
Каъба деворига келтириб илсин!

Бир тўда қаламкаш туну кун тинмай
Ёздилар ва лекин, эплай олмагач,
Дедилар: – Ожизмиз бундай каломга.

Қуёшга тик қараб бўлурми ахир?
Шундоқ нидо келди қодир Аллоҳдан:
– Бу қавм шайтоннинг югурдаклари!

Улуғ эътиқоднинг муждаси эса
Олис элларга ҳам бориб етганди.
Покланмоқда эди кир бўлган қалблар.

Бирор оилада қиз туғилса гар
Жаҳолат тириклай кумиб ташларди.
Мудҳиш ёвузликни маън этди Қуръон.

Ерда бунёд бўлди Инсоф, Диёнат.
Бебаҳра қуймади шоирларни ҳам,
Ҳикмат бўлсин, деди, шеърларингизда.

Муфти ҳазратлари, сизга осонмас,
Ахир яшаб келар нодонлик ҳануз,
Нафс билан ёнма-ён, найрангга уртоқ.

Муқаддас Қуръонни зикр этиб гўё,
Савоб панасида кечиргайлар кун.
Гоҳо салтанатга интиладилар.

Шайтон ҳунарини ташлаган эмас.
Ҳамон қон оқади қай бир элларда,
Қизлар ёниб кетар, оналар гирён.

Ҳали қуринмасдан Чотқолдан қуёш,
Юксак Хаста Имом минорларидан
Ёйила бошлайди азон товуши.

Усмон Муҳафидан нурлар таралар.
Муфти ҳазратлари, тиловат қилинг,
Бандасига Ўзи қаноат берсин.

2012 йил 4 март

ҚАДР

8

Афғон тупрогида, Жайхун ортида
Бордир Ғазна деган қадим манзилгоҳ.
Аллома Беруний қабри у жойда.

Ўрта асрларнинг улуг сиймоси,
Илму фан ганжида бебаҳо ғавҳар,
Ҳануз қиёси йуқ даҳодир бу зот.

Кухна Хоразмда дунёга келиб,
Ўзга диёрларда фано топмишдир.
Тақдирига ўхшар таҳаллуси ҳам.

Афсус, вайронадир унинг турбати.
Тиригин эшдолмай юрган мамлакат
Ўтган марҳумларга не қилиб бергай?!

Ҳар нечук, зурёдлар билмоғи даркор
Кимнинг елкасида турганлигини.
Инчунун, таянчи Беруний булса.

Законинг қадрига етмагай нодон.
Бир кун Расулудлоҳ шундоқ демишдир:
– Олим улганида олам улгайдир!

Ахир, Брунони қайсидир замон
«Гуллар майдони»да ёққанда черков,
Олам ҳам бир карра ёнмаганмиди?

Магар унутсалар боболар шонин,
Хатто қабрлари қолса қаровсиз,
Олам уйига ҳам кетмасмикан дарз?!

Қанчалик камолга етмасин инсон
Завол ҳам шунчалик унга шерикдир.
Бежиз айтмаганлар: Бирники мингга.

Кўкка учганида илк бор фазогир,
Чексиз коинотнинг сирли қаърига
Асли одамзотнинг ўзи чиққанди.

Сенинг зафарларинг менга ҳам оид.
Мартаба талашган такаббур қавм
Қачон маҳдудликни тарк айлагайсан.

Хануз бахилликдан қутулолмадинг.
Ўзга сайёралик тушса осмондан
Унинг ҳам уруғин суриштиргайсан.

Коинот мажлиси бўлса мабодо
Ўзбекнинг Беруний, Улугбеклари
Қатнашарди албат Инсон номидан.

Кўрдим, Ат-Термизий қўйилган ерда
Тенгсиз мақбарани тавоф қилгач эл
Қурганни алқашиб, сўнг тарқаларди.

Жайхун ортига-чи, ташласанг назар,
Гуё ўчоғига ўтин ахтариб
Кезиб юрган каби ҳамон Беруний.

2012 йил 6 март

ЭЪТИҚОД

9

Мутал Бурҳон доим таъкидлар эди:
– Билинг, бу дунёда икки хил дўст бор,
Бири нон дўстидир, бири жон дўсти.

Умри давомида улуг бастакор
Учрата олдим иккинчисини?
Бу менга қоронги, менга номаълум.

Лекин айтган гапи ростдир мутлақо,
Исботи куп эрур тарихда бунинг.
Ҳозир ҳам одамзот феъли ўшадир.

Таъма деган иллат токи яшаркан
Дуч келган ҳар ишга аралашади:
Дўстликка, севгига, ҳатто ўлимга.

У боис ёқтирмас гадони гадо,
Апоқ-чапоқ юрган номдор бойлар ҳам
Ёвлашар, орага манфаат тушгач.

Султон Бойқаронинг пинжиги кириб,
Мартаба топишган ялтоқи зотлар
Қатл эттирганлар Мўмин Мирзони.

Римда, тожу тахтнинг таъмаси учун
Ханжар урганида ишонган дўсти,
Цезарь нидо қилган: «Сен ҳамми, Брут?!»

Дустни фармон билан тайинлаб бўлмас,
Уртага тушолмас бирорта қози.
Файласуфнинг гапи – шунчаки юпанч.

Ёлғизликни ким ҳам ихтиёр этгай,
Лекин топилгайми сен истаган дўст?
Нахот, улим каби чораси бўлмас.

Собит бир туйғу бор, Ёътиқод деган,
Мансабу бойликка бўйсунмагай у.
Иймонга эш бўлса, айнимас сира.

Яхшилик, садоқат, ҳатто адолат
Гоҳо илтифотга ўхшаб кетгайдир.
Ёътиқод йўқ жойда улар бурч асли.

Кимдир бир замонлар бемор онасин
Маккага етти бор опичлаб бормиш.
Онага ёътиқод ҳикояти бу.

Отанг дуосини пойламоқ шартми,
Шартми кутиб юрмоқ фарзанд хизматин?
Ватанни севмоқ ҳам иймондан эмиш.

Фақат ёътиқодинг туфайли сени
Қуқда фаришталар қуриқлар экан,
Улар сўрайдими бунга бир эваз?

Худо раҳмат қилсин Мутал Бурҳонни.
Ҳисса шул: дустликда ёътиқод бўлса
Омонат қуприкка бошлаб бормагай.

2012 йил 9 март

ТАРИХ

10

Сира тушунмадим мен бир холагни:
Юксакни кўзлагай Инсон ва лекин
Қуласа юмалар жар тубигача.

Ҳеч кимга ёқмайди ўртача ўлчов,
Бой одам янада бойроқ бўлсам дер,
Севги бобида ҳам шунақа гаплар.

Зукко бир олим бор, илмида доим
Мурожаат қилар инсониятга.
Жумладан, Африка бирлашсин, дейди.

Тенг бўлсин дейди у адолат ҳисси,
Буткул башарият гуллаб-яшнасин,
Ҳаммага баробар бўлсин дер Ватан.

Биргина айби бор у зотнинг бироқ,
Қуюқ насиҳатдан чарчаган чоғи,
Ўз халқин мевадек хиллай бошлайди.

Эзгу ғояларин унутар мутлоқ,
Айланар энг худбин қавмпарастга,
Нопок чиқди дейсан ҳаммомга кириб.

Халқим, тарихингга ташласам назар,
Илгайман, сен Темур қиёфасида
Якто бўлган эдинг, ҳамжихат, кучли.

Куя еган каби асл матони
Ўзингдан ут чиқиб бўлиниб кетдинг,
Бўлинганнинг эса аҳволи аён.

Тиши тақиллаган чиябурилар
Ўлжасин тўдадан айириб олиб,
Сўнгра осонгина бўғизлайдилар.

Мутъликда қолган азамат юртнинг,
Тегди елкасига офтоб ниҳоят,
Энди кўп кўрмасин уни Худойим!

Бунёд бўлди яна улўғ мамлакат,
Сатрлар битурман шукрона айтиб,
Гуё қайтиб келмиш кетган ғурурим.

Менинг олим дўстим, илмингга шараф,
Дунёни чорлайвер эзгулик сари,
Хатто Миррихга ҳам мактублар юбор.

Утган боболарнинг номин ёд этиб,
Майли, доврўғига бўлавер шерик,
Майли, ўз-ўзингга маҳлиё бокқин.

Кечган тарихларни унутма аммо,
Қадам қўй ҳамиша ниятингга мос,
«Амри маъруф»ингга ўзинг содиқ бўл!

Бирлаш, деб элингга қилганда хитоб,
Қулоғинг остидан кетмасин ўша
Чиябуриларнинг увлашлари ҳам.

2012 йил 11 март

ЯХШИЛИК

11

*... Ким, дегайлар, даҳр аро қолди
фалондин яхшилиг!*

Заҳириддин Муҳаммад Бобур

Қирқ йилча муқаддам, олис Масковда
Ногаҳон бошимга хасталик тушди.
Қурдим, қилча эмас қолган масофа.

Аввал Худо дерлар, унинг амрисиз
Кирмас бармоғинга зирапча ҳатто.
Мен буни илоҳий мантиқ деб билгум.

Ўзи берар демак шифосини ҳам.
Кимнингдир қалбига жойланган меҳр
Мурувват шаклида кўрингайдир у.

Мени йўқламишдир юртимдан бир зот,
Ажабо, кичкина шеърятимнинг
Каттакон мухлиси экан у инсон.

Энди тафсилотин сўйлаб ўтирмай.
Шукур, омон қолдим, қайтдим уйимга.
Лекин йиллар ўтиб ўзгарди замон.

Тарихнинг дафъатан эврилишлари
Теран сабабларга бориб тақалар.
Қуюнлар, бурунлар қўзғалар шундан.

Кемага ким тушса сузишга маҳкум,
У кема гарқ бўлди ба ҳукми замон,
Қўп зотлар гирдобда қумилиб кетди.

Буткул барҳам топди қаттол бир тузум.
Халқим, деб чиқдию довюрак сиймо,
Яна ялов бўлди юртда эзгулик.

Токи ҳамроҳ экан сенга хуш ният
Ёқимли туюлгай муҳит ва даврон.
Барчаси яхшилик шарофатидир.

Ахир, мурувватни сезар ҳайвон ҳам.
Дейдилар, боласин қайтариб бергач,
Овчига ўлжасин келтирмиш бури.

Кўнгилдан ўтади: ким кўра туриб
Агар яхшиликдан қўз юмар бўлса –
Сўқир ҳисоблангай маҳшаргача то.

Ҳаётда тамоман акси ҳам учрар.
Бугун қайси дилга озор берсам деб
Ўйидан қасд билан чиққувчилар бор.

Шукрона айтаман тақдиримгаким,
Азиз инсонларга замондош бўлдим.
Баҳра олдим чексиз меҳрларидан.

Хаёлим қочади олис тунлари:
Аллоҳ ҳукми билан унта қашқирдан
Сени қутқаради битта кабутар.

Яхшилиқнинг шундоқ хосияти бор.
Сен буни унутма, ушбу шеърни ҳам
Ёзиб қуй, набирам, ён дафтарингга!

2012 йил 23 март

ҲАҚИҚАТ

12

Чақалоқлар ажойибдир, она куксининг
Бирин эмиб, иккинчисин чангаллаб турар.
Худди уни биров тортиб оладигандай.

Эшигингга келади гоҳ бозорчи бола,
Айт-чи, дейсан, қатигингга сув қўшилганми?
Жавоб қилар: – Бизлар сувга қатиқ қўшамиз.

Болаликнинг қилиқлари нақадар маъсум,
Очиқ-ойдин мақтовлари, алдовлари ҳам.
Ёқтирса дер: – Сизни ёмон яхши қўраман.

Чақалоқлар улғаяди, бола ҳам ўсар,
Қарабсизки, қаршингизда бир авлод бунёд.
Қонларида аждодларнинг феъли бор аммо.

Амударё томонларда, Эллиққалъада
Ғоят дилкаш, кўнгли очик бир дўстим яшар.
Танти, ростгўй бобосига тортган эмиш у.

Гоҳи одам бошқаролмас ўз ҳаракатин,
Ҳар қадами, ҳар ишидан чекар хижолат.
Демак, унинг томирида оқади ҳадик.

Менга бир пайт хорижликлар савол берганди:
– Фарқи недур Чингиз билан Амир Темурнинг?
Мен дегандим: бири бузган, бирови қурган.

То улгунча инсон феъли қолипга тушмас,
Ўқтин-ўқтин турфалигин билдириб тургай.
Бироқ уни йўлга солар ақлу тажриба.

Йўл четида пахса урар кимдир тер тўкиб,
Унга «Ҳорма» дейишни-ку билмабсан, энди
Деворини қийшиқ, дея бўҳтон ҳам қилма.

Регистонни қураётиб, қандайдир кимса
Бу юмушдан бир товоқ ош афзалдир демиш.
Билмайдик, уни шу чоқ нафси алдаган.

Ҳаваскор бир назмгўйнинг достонин ўқиб,
Дабдурустдан уни янги «Шоҳнома» демоқ
Муаззам шеър майдонида ёлғондир қабиҳ.

Ғоят комил инсонларнинг давраларида
Мен ҳам ўтган йўлларимни эслайман бот-бот.
Афсус, афсус, алданибман, куп алданибман.

Биз-ку оддий бандалармиз, тақдир тўлқини
Бир лаҳзада ювиб кетар қум заррасидай.
Яна пайдо бўлурмизми соҳилда? Қайдам.

Бироқ улуг бир ҳақиқат ҳушёр торттирар:
Тарихнию халқни алдаш энг мудҳиш гуноҳ!
Ҳатто дузах интиқоми юпанч беролмас.

Мен-чи бугун бошим кўкда, айта оламан:
Енгиб қанча алдовларни, камситувларни
Ўз ҳаққига, ўз эркига эришди халқим.

2012 йил 24 март

ВАТАН

13

Эслайман, ёз пайти кучиб чиқардик
Чайла-капа тикиб полиз бошига.
Пайкални қурирдик бизлар – болалар.

Тарс-тарс ёриларди тонг чоғи қовун.
Тулкию игнаси ҳурпайиб кетган
Жайранинг «Ҳай-ҳай»дан қочишин қуринг.

Бир сафар қирғовул тухумин йиғиб
Курк товук остига бостириб қуйдик,
Лекин қочиб кетди очган жужалар.

Бури оралади дейишди бир кун,
Қишлоқ йигитлари отлиқ чиқишиб,
Уни калтак билан уриб олишган.

Ўша йиллар турар ҳамон ёдимда
Намхуш похол ҳиди, ялпиз ифори
Ҳануз кетмагандир димоқларимдан.

Дунёда қасрлар бўлган албатта
Бироқ ўша капа, ўша чайламиз
Бизга Ватан бўлмай ҳуш, нима эди?!

Зилзила юз берди Тошкентда сўнгроқ,
Ногаҳон титради улкан бир шаҳар.
Қашқар маҳалласи тамом тўкилди.

Гурзи еган каби беҳуш одамлар
Тимирскилар эди вайроналарни.
Ўша харобалар Ватан эди-ку!

Чегарада турган ўспирин соқчи
Тунлар эл оромин қуриқлайман дер.
Ўша Ватан бўлмай нимадир айтинг?

Қатагон қурбони Ализоданинг
Хокин Самарқандда дафн этдилар,
Ахир шу эмасми Ватан дегани.

Ватан ҳисси танҳо, муқаддас, абад.
Ўзбек овоз берди дунёвий баҳсда,
Ватанга мансубдир ўша овоз ҳам.

Худо кўрсатмасин ўзга ҳолатни:
Буюк бир кошона бунёд этсанг-у,
Унда яшайдиган одам бўлмаса.

Ватанни севмоқлик не эканлигин
Мерос қилиб кетган бизга аждодлар,
Улуғ қаҳрамонлар, соҳибқиронлар.

Бизга насиб этди тенгсиз саодат.
Дориламон давр, қасри олийлар
Муносиб бўлмоқни сурашар энди.

Ватан деб аталган сирли муҳаббат
Полиз чеккасида мунғайиб турган
Ўша чайлаларда тутилган асли.

2012 йил 2 апрель

КУНГИЛ

14

Кунгил нималарни тусамас, ахир.
Дейлик, менга ўхшаш тепакал одам
Балки орзу қилар тилла тароқни.

Жийданинг гагида ухлаб, туш куриб
Ўзини авлиё сановчилар бор.
Насиҳат қилади отасига ҳам.

Бир полвон танишим гапга берилса
Жаҳон чемпиони бўлганман дейди.
Жаҳон деб билар у қишлоғин. Майли.

Ҳатто эртақлар ҳам туқилган нозик.
Йўқса, дабдурустдан айтмас эдилар
Шаҳзоданинг кўнгли қурбақада, деб.

Бинойидек одам келди олдимга,
Деди: – Жуда муҳим бир масала бор:
– Бобомнинг ерини қайтариб олсам.

Қачон ўтган дедим бобонгиз, жура?
Бир зум бармоқларин санагач, деди:
– Уч юз йилча бўлди, валлоҳи аълам.

Дедим: – Шу масала мени ҳам қийнар.
Ахир, Амир Темур авлодидирман.
Қайтиб олмоқчиман ярим дунёни.

Уша кетганича бадар кетди у.
О, одам боласи, ўзингни ўнглаб,
Эгалик қилсайдинг хаёлингга ҳам.

Аслида, жуяли орзуга айб йўқ.
Бир замон аждодлар учар гидамни
Ният қилган эди – чиқди осмонга.

Утли ёшлигингни ёниб қўмсайсан,
Лекин бу ёшликка қайтганинг эмас.
Айтмасанг ҳам келар қарилик эса.

Дунёнинг кўзига тийрак боқувчи
Жасур инсонларга шарафлар бўлсин!
Уларнинг шиори ростгўйлик фақат.

Хаёлимни безар гўзал шеърият.
Мунис ва меҳрибон улуг халқимни
Ҳамиша бахтиёр кўргим келади.

Кўз олдимдан ўтар турфа даврлар.
Инсон бахтсизликдан қийналиб кетса
Жаннат фароғатин мавжуд деб билган.

Соддадил, хаёлкаш Дон Кихотни биз
Беғубор ҳис билан яхши кўрамыз.
Унинг феъли учрар ҳар биримизда.

Кўнгил нималарни тусамас, ахир.
Мана, ҳозиргина кечди ўйимдан:
Душманимдан кўра дўстим кўп эмиш.

2012 йил 5 апрель

СИНОВ

15

Ажабо, дунёда динлар барчаси
Аввалдан келишиб олгандай гўё
Инсоннинг умрини синовдир дейди.

Буни тушунмадим, афсус, кўп замон.
Наҳот маромига етмаган бу фан,
Наҳотки, муаллиф узин синаса.

Англаш қийин эди унинг маъносин.
Аслида саноксиз қавмлар аро
Сочилиб ётарди улуғ бир мантиқ.

Майли урганиб ол сен юзлаб тилни,
Лекин тушунмаса дилингни биров
Бу ахир энг оғир синов эмасми.

Чиқсангу илмнинг чўққиларига
Керак бўлмаса гар бировга кашфинг –
Буниси ҳаммадан баттарроғи-ку.

Аллоҳ берган бўлса сенга истеъдод,
Бироқ яшаб юрсанг ҳиссизлар ичра
Пишириб ермидинг истеъдодингни.

Биз билан тенг бўлгин дейдилар улар,
Олдинроққа ўтсанг еб ташлашади.
Нақадар шафқатсиз бундайин синов.

Яхшиям қўллайди Эгамнинг ўзи
Азобга қўйса-да эсдан чиқармас.
Мисли ўтқир тигдек чархлаб боради.

Бироқ тугамайди ҳали имтиҳон.
Оёғингдан торгар ҳасадгўй аҳли
Ёнғоқни талашган маймунлар мисол.

Ўтган даврларни, қатағонларни
Эслисан ва лекин шукур ҳам дейсан:
Жаҳолат илми йўқотолмабди.

Худойим бахш этган иродаю куч
Бир бор ютқазса-да ун карра ютгай.
Шу тахлит юксалар тараққиёт ҳам.

Олис фалакларга қадами етиб
Чумолининг тилин гушунди зако
Қанча ҳаваскорлар унга халфадир.

Асли камолотнинг чегараси йўқ.
Жами сарҳадларни забт этгай инсон,
Фақат Парвардигор қўллаб турса, бас.

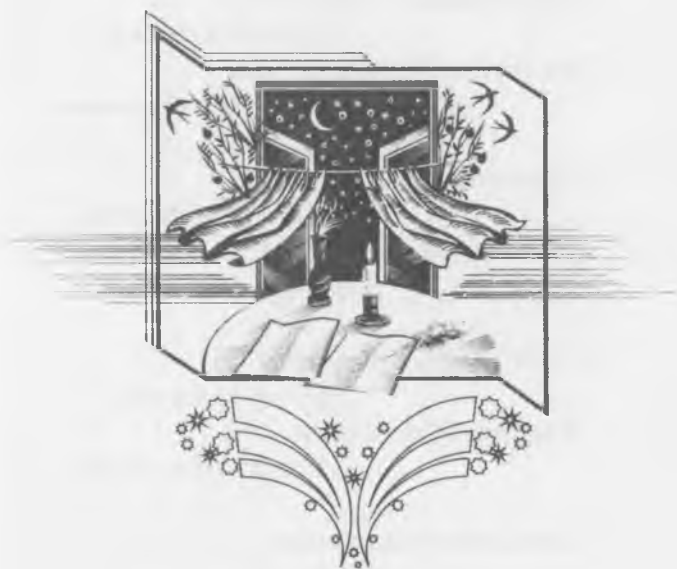
Сен эса кичкина қаричинг билан
Ўзинг тенгиларнинг бўйин ўлчаб юр,
Ундан баландрогин эплай олмайсан.

Пайт етиб нокомил ўтмишинг эслаб
Ногоҳ дуч келарсан надоматларга.
Шунда сен учун ҳам бошлангай синов.

2012 йил 9 апрель

ҒАЗАЛЛАР

* * *

Минг бор шукур айтса арзир –
Кимки омон эмиш,
Яратганга ношукурлик
Жуда ёмон эмиш.

Расулуллоҳ лутф айламиш
Саҳобаларга
Ғазабини енголса ким –
Чин паҳлавон эмиш.

Бир-биридан қолишмайди
Одамзод феъли,
Боз устига Иблисининг ҳам
Шаҳди ҳамон эмиш.

Яхшилиқни билганга қил
Деган гап ҳам бор,
Билмаганлар ёвузликка
Яқин томон эмиш.

Истеъдоднинг қаторида
Илму тажриба
Оёқ ости бўлган куни
Охир замон эмиш.

Битта сени уйлатмаган
Бу кўҳна олам,
Кетганларнинг барисин ҳам
Ранги сомон эмиш.

Этагингни қоқма лекин
Тирикликка сен,
Олдиндадир ҳали қанча
Юксак довон эмиш.

Эл-юрти тинч, хонадони
Бут бўлганларнинг
Хотири жам, фикри тиниқ,
Йўли равон эмиш.

2012 йил 4 май

* * *

Оҳким, тушганда кўз
Тутдинг саломингни дариг,
Тутмагил, юмганда кўз
Бир жуфт каломингни дариг.

Сен назар солсанг агар
Сунгай рақиблар шиддати,
Мен учун эп кўрмадинг
Юксак мақомингни дариг.

Чанг каби қолдим тузиб
Йўлнинг канорида басир,
Кўрмадим, от уйнатиб
Юрган маромингни, дариг.

Узгаларга базми жамшид,
Менгадир ҳижрон майи,
Қанча кутдим, тутмадинг у
Лаъли жомингни, дариг.

Кундузимда шуъла йўқдир,
Тунда туш ёрқин эмас,
Лутф этиб, еткармадинг
Нурли паёмингни, дариг.

Нома деб битдим бу шеърни,
Хаста дил Абдулламан,
Куйдирурсан, айта билмам
Ҳатто номингни, дариг.

2012 йил 4 май

* * *

Сочларинг ёймай туриб
Тушган қоронғу тун эмас.
Тишларингни кўрмайин
Тонг ҳам оқарган кун эмас.

Тунда ой, кундуз қуёш
Навбат билан боққай сенга,
Мендайин собит эмасдир,
Мендайин мафтун эмас.

Жон фидо эгмак сенинг
Васлинг учун бўлмиш кафил,
Ошик эрмас ул фидоким,
Қатлидан мамнун эмас.

Мен сени жоним дедим,
Жоним, узинг фаҳм айлагил,
Сен узинг ҳам қийналурсан,
Битта мен – Мажнун эмас.

Севги деб оҳлар чекиб,
Ғавго солурлар эрта-кеч,
Ҳеч бири мендек забун ё
Мен каби маҳзун эмас.

Икки чашмим жоласига
Боқмангиз хайрон бўлиб,
Асли улдир икки дарё,
Сир эмас, Жайхун эмас.

Қайси ёқдан чиқди Қайс деб
Айбламанг Абдуллани,
Англамассиз, англамассиз,
Чунки сиз дилхун эмас.

2012 йил 5 май

* * *

Тоғ аро балққанда сен
Билки, у тоғнинг тошиман,
Тун бўйи кутган сени жим
Сабриман, бардошиман.

Нур сочиб, чеҳранг билан
Борлиққа берсанг меҳру тафт,
Сув бўлиб оққан ўзимман
Чашмаю кўз ёшиман.

Сой ўзим, ирмоқ ўзим
Чопдим изингдан дарбадар,
Майсаларни уйғотиб ё
Қумрилар қурдошиман.

Ўсма ҳам тортдим қабоқдек
Тошчаларнинг қошига,
Васф этарда мулки ҳуснинг
Камтарин наққошиман.

Тилга киргай кенг жаҳон ҳам
Мен каби қуйлаб сени,
Билмадим, ошиқларингнинг
Охири ё бошиман.

Сен ором олмоқ учун
Кетсанг ғурубга кеч томон,
Мен яна пойлаб сени
Турган у тоғнинг тошиман.

2012 йил 8 май

* * *

Сенга пешвоз чиқмасам гар,
Келмасин ҳеч бир малол,
Офтобга тик қарашга
Борми ҳеч кўзда мажол.

Саф қатор ошиқларинг
Курганда яйрар барг каби,
Билмагайлар, чўпга илдиз
Етказар кўрку жамол.

Аҳли базминг тик турарлар
Шай булиб, амринг кутиб,
Кимгадир «Ўлтур!» дединг,
Ўлдум дея қилдим хаёл.

Мен сенга бир сўз демай,
Ўтдим мудом бошим эгик,
Қайси қулдир, ҳожасига
Жаҳд этиб бергай савол.

Сочларингнинг атридан ҳам
Баҳрасиздирман ҳануз,
Боис улким, кезганингда
Сен томон эсгай шамол.

Бул ажаб Абдулланинг
Аҳволига лол боқмангиз,
Ҳажридан топгай камол-у,
Васлидан топгай завол.

2012 йил 10 май

* * *

Кезиб оламни ҳарчанд
 Сен каби ёрни тополмасман,
Дилимни англагучи узга
 Дилдорни тополмасман.

Нетайким, ҳар тарафдан ёғилур
 Ғам уқлари менга,
Лекин маҳв этгали зулфингдайин
 Дорни тополмасман.

Демишлар, ҳур, малаклар куп,
 Ниҳондир, кузга ташланмас,
Бу не сирдур, башарсан, борсану
 Борни тополмасман.

Мукаммал суратингга жо бўлибди
 Сийратинг, эй ёр,
Муаллиф қайдадир, ким ул?
 Меъморни тополмасман.

Жунун водийсида сарсон
 Мисоли Шайх Санъонман,
Қўлимда тасбеҳ-у, гоҳида
 Зуннорни тополмасман.

Висолинг васфидан ортиқ
 Гузал шеърү газал булмас,
Тавоф айлай десам
 Ҳофизу Атторни тополмасман.

Муҳаббат мулкида бир қул
 Кабӣ Абдулламан, билгил,
Тағин айтгум, сенингдек ёр,
 Дилдорни тополмасман.

2012 йил 22 сентябрь

Ё, фалак, этгил мени
Норасолардан халос,
Норасолардан келар
Дарду балолардан халос.

Айтмагум, ёр ишқидан
Бир зум халос қилғил мени,
Айлагил бир зум беишқ
Аҳли жафолардан халос.

Мен гадо бўлсам агар
Шоҳсан муҳаббат мулкида,
Айт ўзинг, қай битта шоҳ
Бўлмиш гадолардан халос.

Сен агар қаҳр айласанг
Филдек рақиблар ҳоли танг,
Гар меҳр берсанг чибин фил,
Иддаолардан халос.

Бахт деган билдирмайин
Киргай руҳингга куй бўлиб,
Бир нигоҳ этгай гаҳи
Турфа садолардан халос.

Шафқатинг бирла забунлар
Кўнглини шод айлагил,
Ўзгаларнинг қалбини
Кибру ҳаволардан халос.

Шам каби Абдулламан,
Еққил мени қилмай адо,
Ёришурми ҳеч замон
Базминг адолардан халос.

2012 йил 5 октябрь

* * *

Айтмангиз, умрим утиб,
Хар қайда бир ком истадим,
Ком куриб хар қайда мен
Албатта, ором истадим.

Майлига, айшу фароғат
Етмасин жисмим учун,
Лек мудом безовта бул
Руҳга саранжом истадим.

Халқадай қуршаб мени
Сайд айламиш ағёр эли,
Қуш каби ҳалқум тутиб,
Зулфингдайин дом истадим.

Сен қуёш юзлик билан
Дийдор иложи йуқ экан,
Найлагум кундузни мен,
Келгайми деб шом истадим.

Ол шафақ бирлан тулубдур
Офтобнинг косаси,
Сен учун мен ҳам қўлимда
Лолагун жом истадим.

Бенасиб этма нигор
Ҳусни жамолинг мулкидан,
Илтифот кўргаз дедим,
Энг катта инъом истадим.

Шеър ёзиб, чалғитмайин
Турфа тахаллуслар билан,
Сол назар, қошингда ҳам
Абдулла деб ном истадим.

2012 йил 25 октябрь

* * *

Ажиб сиймо эрурсан,
Инжимай дарҳол кечиргайсан.
Мурувватлар қилиб гоҳ,
Бўлса ҳам даввол, кечиргайсан.
Қонимни сурса сур пашша
Дегайсан, ҳаққи бор майли,
Мулоқот айлайин деб
Келса гар дажжол, кечиргайсан.
Мўминсан – ҳаддан ортиқсан,
Ёввошсан барчадан кўпроқ,
Юкингни ўз-ўзинга
Ортса бир ҳаммол, кечиргайсан.
Зағизғон ҳамгабақ доим,
Қилурлар майналар майна,
Ки йўқ «Зарбулмасал»да
Бундайин аҳвол, кечиргайсан.
Бу дунёда одам кўп, лек
Унинг фарқин билолмассан,
Бири хушхол, бири баттол,
Бири даллол, кечиргайсан.
Отангни ўлдириб аввал,
Онангга совчилар қўйгай,
Назар солгин қадим Чарх
Шунчалар қаттол, кечиргайсан.
Кечирган бошидан мундоқ
Ғалат ишларни Абдулло,
Бу ёзган гапларимдан,
Ранжимай, алҳол, кечиргайсан.

2012 йил 28 ноябрь

* * *

Унутмишсан, мақоминг –
Етти қат осмон, аё банда,
Кабирдирсан ва номинг
Ҳазрати Инсон, аё банда.

Худойим жон ато этмиш,
Шукрим, сийламиш ортиқ
Сенга ақду тафаккурни
Қилиб эҳсон, аё банда.

Илоҳий тухфалар бул кун
Кўринмас, қайга даф булди,
Ҳаё йўқдир, ибо йўқ,
Қайдадир виждон, аё банда.

Кечувда баччасин тишлаб,
Ўтурлар ваҳши(й) шерлар ҳам,
Сен эрсанг гоҳ бешик узра
Тукурсан қон, аё банда.

Мен оддий кимсаман, лекин
Боқиб ҳолингга йиғларман,
Қул ўлдинг нафсингга буткул
Ғолиб иймон, аё банда.

Жаҳаннамни қўлинг бирла
Яратдинг сен, таассуфким,
Замин фирдавсини йиқдинг,
Этиб пайҳон, аё банда.

Алам чекма, лек Абдулло
Асл сарбонларинг бордир,
Эгам бордир, Эгам бор,
Тузғимас карвон, аё банда.

2012 йил 3 декабрь

* * *

Узинг Алп Тунғасан ёки
Тутанхомон, эслаёлмассан.
Боис улким, бошинга тушди
Куп гаврон, эслаёлмассан.
Демишлар тарқагансан аллақандай
Юнгли жонзотдан,
Номинг бордир, отинг бор
Асли сен Инсон, эслаёлмассан.
Маломат жазбаси ичра
Унутдинг гоҳ ватанларни,
Уйингда қул бўлиб гоҳ,
Гоҳи султон, эслаёлмассан.
Буюк фарзандларинг бордир
Самони ерга индирган,
Ва аммо учради афсус
Турфа хил ёлгон, эслаёлмассан.
Ажабким, бир ёмонликни
Кечиб минг йил унутмассан,
Лекин минг яхшиликни
Ўтмайин бир он, эслаёлмассан.
Учар қуш ҳам учиб бир кун
Тағин ошёнига қайтгай,
Бу дунёда ким ул мезбон,
Ким ул меҳмон, эслаёлмассан.
Ёниб Абдулла дер доим
Етар сайру саёҳатлар,
Қаён борма сенга гурбат
Ўзбекистон, эслаёлмассан.

2013 йил 6 январь

БОБУРШОҲ

Темурбек наслидан чиққан
Ажиб сиймодир, Бобуршоҳ.
Навоийдек шеъриятда
Ўзи дунёдир, Бобуршоҳ.

Ғалат ҳолким, қалам бирла
Танилди соҳиби шамшир,
Бунингдек зур саодатда
Ҳануз танҳодир, Бобуршоҳ.

Не юртлар нусратига тан бериб
Шайдо ҳам бўлмиш, лек
Туғилган юртига зору
Абад шайдодир, Бобуршоҳ.

Бу зотнинг тоза қони
Қайда томса, бир чечак унди.
Ҳумоюн, Гулбадан, Акбар
Боқинг, пайдодир, Бобуршоҳ.

Жаҳон аҳлини лол этмиш
Мислсиз «Воқеъот» бирлан,
Асрлар қаъридан кечган
Улуғ дарёдир, Бобуршоҳ.

Буюк Ҳинд юртида қолмиш
Маломат ичра сабр айлаб,
Мусофир куп бу дунёда
Ва лек яктодир, Бобуршоҳ.

Қилиб кўп яхшиликлар
Яхшиликни кўрмаса ҳамки,
Дер Абдулло, Ватан ичра
Бобур Мирзодир, Бобуршоҳ.

2013 йил 20 январь

* * *

Сени ёд айлаган чоғим

Қогоз пайдо, қалам пайдо,

Сени ёд этмаган оним

Ўкинч пайдо, алам пайдо.

Ўзинг асло унутмассан,

Унутганларни суймассан,

Берилсам гар хаёлингга

Булурсан ҳар қадам пайдо.

Бу ҳол недур, чаманларга

Агар сенсиз назар солсам,

Ўшал фурсат кўз ўнгимда

Ададсиз бир адам пайдо.

Бошимга тушса ташвиш гар

Мудом қошимда ҳозирсан,

Шу боисми, ҳаётимда

Эрурсан дам-бадам пайдо.

Раҳмдилсан, раҳм бирла

Юпатдинг йиғлаганларни,

Не тилда нола бор – ўтрук,

Не кўзда сохта нам пайдо.

Қоронғу бир зулумотда

Туғилмоқ ибтидо эрмиш,

Шукрим, интиҳо етгач,

Лаҳм сўнгида шам пайдо.

Демишлар, ошиқ аҳли

Жаннатингга жам бўлиб киргай,

Итоб этма, қаторингда

Магар Абдулла ҳам пайдо!

2013 йил 16 март

* * *

Утган азизларим хотирасига

Йулдадир, етгай бориб,
Бизнинг дуолар сизга ҳам,
Бир куни булгай аён
Куп муддаолар сизга ҳам.

Сиз-ку мендан айридирсиз,
Мен эсам айро эмас,
Байтларим борғусидир
Аҳли жудолар, сизга ҳам.

Жойингиз Тайлоқ атодир,
Ё Форобий гушаси,
Зеб эрур аждодларим
Кийган ридолар сизга ҳам.

Осмонни билмадим, лек
Ер ҳали сокин эмас,
Бул замин ғавғоси мул,
Етгай садолар сизга ҳам.

Яхшиликни барчамизга
Ўтдингиз орзу қилиб,
Нур бўлиб қайтсин ушал
Эзгу нидолар сизга ҳам.

То савоб дунёсида
Шоҳдек юришга ҳақлисиз,
Кин билан боққай магар
Қанча гадолар сизга ҳам.

Мен ҳаёт фарзандиман,
Абдулламан – шеърин ёзиб,
Тангридан раҳмат сўраб,
Булгай адолар сизга ҳам.

* * *

Кимнидир танҳо дедим мен
Топпунимча то Сени,
Во ажаб, дунёни топдим,
Англагач танҳо Сени.

Аслида ёлғиз Узингга
Жо экан борлиқ жаҳон,
Ҳеч биров топмас узин ҳам
Топмаса, илло, Сени.

Минг таассуфким, башарга
Хос экан алдамчилик,
Ўртага номинг қўйиб гоҳ,
Алдагай ҳатто Сени.

Ким Сени безовта қилгай
Токи дарди йўқ экан,
Аҳли ошиқ вола айлаб,
Қуйлагай, аммо Сени.

Қорли тоғларга туташдир
Боғларинг – жаннатларинг,
Эслатур ҳар бир қадамда
Ҳар гузал маъво Сени.

Беписанд боққай ва лекин
Мўр-малахлар филга ҳам,
Кўрса ҳамки, кўрмагай деб
Ўйлагайлар ё Сени.

Бу кўнгил нозик экан,
Синса рақиблар дастидан,
Қалб уйин меъмори дирсан –
Топди Абдулло Сени.

2013 йил 9 апрель

* * *

Шеър ёзиш тенгдир қудуқни
Игнада қазган билан,
Ё эса ундан юмиб кўз
Ипни ўтказган билан.

Асли шеър ошуфталиқ ё
Сўнги йўқ дарддан нишон,
Чандиғи қолгай юракда
Доғни кетказган билан.

Ўт-олов сўнмай туриб
Етказ бировга чўғниким,
Ул омонатдир, билиб қўй,
Сенга етказган билан.

Ёр сенга бир кун такаллуф
Айласа ҳеч тонг эмас,
Куйлатиб, ҳижрон дарахтин
Гарчи ўтқазган билан.

Ўз ишин қилгай — бажаргай
Филни(нг) ҳам хартуми бор,
Не мурод, ўтмас қаламни
Қўлга тутқазган билан.

Бу ҳаёт уммонида
Шундай фидолик йўқ эмас —
Тенг эрур, ғарқ бўлса ҳамки
Дўстни қутқазган билан.

Ёр, сени васф айламак
Этмиш насиб Абдуллага,
Илтифотингдан ютиб гоҳ,
Гоҳи ютқазган билан.

2013 йил 9 май

МУНДАРИЖА

Шеърлар

Ҳаёт	4
Ажр.....	5
Машираб.....	6
Ўзингникидир	7
Навоий кучаси	8
Арғувон.....	9
Сайёҳлар.....	10
Келин-куёвларга	11
Санъаткор	12
Тажриба.....	13
Қуш.....	14
Турналар.....	15
Тапхис	16
Аёл мадҳи.....	17
Тараққиёт	18
Ғунча.....	19
Қўнғил мулки	20
Хатолик.....	21
Ҳамдлардик	22
Муъжиза.....	23
Бинафша.....	24
Европа.....	25
Қизиқ.....	26
Устоз Миртемир сабоқлари	27
Хатна.....	28
Табиб	29
Нажот.....	30
Тинчлик	32

Умр манзиллари	33
Нафс	34
Майданак.....	35
Оқ от	37
Қиёмат аломатлари.....	38
Ўзбегу қорақалпоқ.....	39
Савқи табиий	40
Томоша	41
Ҳиндистон	42
Кема.....	43
Туғилган кун	44
Ҳаёт ҳадислари	45
Август туртликлари.....	46
Куча	47
Туртликлар	48
«Санъаткор бўлмоққа боғладині ми бел...»	50
Ҳаёт сабоқлари	51
Бобо дуоси.....	53
Яхшилар	55
Моҳирлик.....	56
Тилак	57
Гулдаста	58
Қора денгиз.....	60
Ободлик.....	62
Туртликлар	63
Муҳаббат	65
Умр гаройиботлари.....	66
Истанбуллик.....	67
Ассалом	68
Ўзбек тилим.....	69
Маҳмудбейга	70
Зомби	71
Вақт.....	72
Болажон.....	73
Ташландиқ вагон	74
Ўзбекчилик	75
Ҳасадгуй.....	76

Яхши ва ёмон	77
Иш вақти	78
Чирок	79
Шогирд мақоми	80
Суров	81
Уч зина	83
Босфор	84
Халқим	85
Шифохонада	86
Меҳрибон	87
Чумолихур	88
Билағонлик	89
Ҳимоят	90
Ҳақ гап	91
Ҳаёт уйинлари	92
Куникиш	93
Узр	94
Почта қутиси	95

***Ранглар ва оҳанглар
(Шеърӣй трактат)***

Ранглар ва оҳанглар	98
Уйғунлик	100
Қисмат	102
Тафаккур	104
Миллат	106
Ҳикоят	108
Муфти	110
Қадр	112
Эътиқод	114
Тарих	116
Яхшилик	118
Ҳақиқат	121
Ватан	123
Кунгил	125
Синов	127

Ғазаллар

«Минг бор шукур айтса арзир...»	130
«Оҳким, тушганда күз...»	132
«Сочларинг ёймай туриб...»	133
«Тог аро балққанда сен...»	134
«Сенга пешвоз чиқмасам гар...»	135
«Кезиб оламни ҳарчандки...»	136
«Ё, фалак, этгил мени...»	137
«Айтмангиз, умрим утиб...»	138
«Ажиб сиймо эурсан...»	139
«Унутмишсан, мақоминг...»	140
«Узинг Алп Тунғасан ёки...»	141
Бобуршоҳ	142
«Сени ёд айлаган чоғим...»	144
«Йулдадир, етгай бориб...»	145
«Кимнидир танҳо дедим»	146
«Шеър ёзиш тенгдир қудуқни»	147

4000 с

АБДУЛЛА ОРИПОВ
УМР МАНЗИЛЛАРИ

Тошкент «Маънавият» 2014

Мухаррир *О. Бозорова*
Мусаввир *К. Попова*
Мусахҳиҳ *О. Пардаев*
Компьютерда тайёрловчи *Ш. Соҳибов*

Лицензия АИ №127, 12.11.2008 й. да берилган.
Босишга 04.08.2014 й. да рухсат этилди. Бичими 84х108 ¹/₃₂.
Palatino гарнитураси. Офсет босма усулида босилди.
Шартли б. т. 7,98. Нашр т. 3,5. 3000 нусха. Буюртма № 43.
Нархи шартнома асосида.

«Маънавият» нашриётида чоп этилди.
100047. Тошкент, Тараккиёт 2-беккуча, 2-уй. Шартнома 10–14.

Manavijai

ISBN 978-9943-04-229-2

9 789943 042292